Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СССР-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-hээ гарана | № 183 (13897) | 1972 оной августын 5, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ—ҮРГЭН ДЭЛИСЭ

...hаранууд тэнгээ баража, адууhа малда тэ... бэлдэхэ хүдэлмэри шиидхэхы үедөө оробо. Эгээл ... таряа хуряалгын эхилтэр, габшагайгаар ажал... звено, бригада, колхоз, совхозууд үбhэ хуряа... ха, сенаж, силос дараха түсэбөө амжалтатай... бэелүүлжэ шадаха байhаниинь элитэ.

...бүгэдые анхаралдаа абаhан газарта тэжээл бэ... хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдана. Жэ... Кабанскын аймагай ажахынууд бүгэдэндэ ... харуулна. Кабанскын, Шергинскэ совхозуудта ... хуряаха, сенаж, силос дараха, ногооной гурил ... хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. ...хозуудта мүнөө 9—10 мянган центнэр үбhэн ...деэд, 3—4 мянган тонно силос, 300—400 ... сенаж дарагдаад, хэдэн арбаад тонно ногооной ...гаргагдаад байна. Тинхэдээ эдэнэр бүхы хүдэл... түргэнөөр, hайн шанартайгаар хэхэ гэжэ орол... hэшэдэй, сенаж болон силос дарагшадай ажал ...хүдэлмэри бүхыдөө тооной оньhожоруулагдан... сенаж дарахадаа нүхэеэ гурбан үдэрhөө оройтуу... хэршэгдэhэн ногоогоор дүүргэжэ, hайса нягта... дараад хууха саарhаар хушана.

...скын аймагай ажахынууд яагаад сенаж, силос ... даража байнаб гэбэл, тэдэнэр эртээнhээ гори... хэлэн хэhэн байхан юм. Хабартаа эртэшэлэн ...лосой холисо элдэб болзорто, хуряаха сагтаа таарулан тариhан байна. Ажахы бүхэндэ сенаж, силосэй траншейнүүд саг соогоо бэлдэгдэhэн юм. Тэрэшэлэн ногооной гурил гаргахадаа, hайн шэмэ шанартай олон жэлэй ногооной тарилга хэрэглэнэ бшуу. Мүн үбhэ, тэжээл бэлдхэхэ машина, техникэ саг соогоо заhабарилагдажа, бэлэн болгогдоhон байгаа.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри Прибайкалиин аймагай ажахынуудта мүн лэ хурданаар ябуулагдажа байнхай. Эндэхи ажахынуудта бүхы сабшалангайнь гурбанай нэгэ хубинь хуряагдаад байна.

Үбhэ хуряаха, сенаж дараха талаараа Түнхэнэй, Улаан-Үдын аймагуудай хэдэн ажахынууд шалгарна. Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхоздо, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо энэ хүдэлмэри урагшатай.

Теэд республикын колхоз, совхозууд юрэнхы дээрээ тэжээл бэлэдхэлгээ хангалтагүйгөөр ябуулжа байна. Илангаяа малаар олон Сэлэнгын, Хэжэнгын, Зэдын, Хяагтын аймагуудай олочхи ажахынууд үбhэндөө hаял жэгдэрэн оробо. Сенаж дараха, ногооной гурил гаргаха хүдэлмэри эдэ аймагуудта муугаар эмхидхэгдэнэ.

Тэжээл бэлэдхэлгын хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байhанай ушар шалтагаанние шалгажа үзэхэдэ, олохон ажахынууд энэ шухала хүдэлмэридөө мууса бэлдэhэн байшоо. Онсолон хэлэбэл, үбhэ хуряалгын түсэб саг соогоо табигдаагүй, машина, түхеэрэлгэнүүд бэлдэгдээгүй байгаа бшуу.

Уhалагдадаг сабшалангаар элбэг Сэлэнгын, Хэжэнгын аймагуудай колхоз, совхозууд үбhэ хуряалгадаа арбаад үдэрөөр гээгдэжэ ороо. Эндэхи ажахынууд сенаж дараха багахан траншейнүүдые оройдоо түхеэрээгүй байhаниинь элишэлэгдээ.

Ниитын адууhа малые тэжээлээр хүсэд хангаха тушаа КПСС-эй XXIV съездын абаhан шиидхэбэриис бэелүүлхэ тухай дээрэ дурсагдаhан ажахынуудта яhала хөөрэлдэhэн, хэмжээнүүдые хараалhан байбашье, тэдэнь миин лэ саарhан дээрээ үлэшоо ха юм. Энэ тон гэмшэлтэй, мал ажалай саашанхи хүгжэлтэдэ hаад тойбо татаhан ушар болоно бшуу.

Тиимэhээ тэжээл бэлэдхэлые hаатуулhан дутагдалнуудые, бэрхэшээлнүүдые түргэнөөр усадхажа, энэ хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала эрилтэ мүн. Тиихэдээ түрүүшүүлhэз, түрүү ажахынуудhаа жэшээ абаха, социалис мүрысөө ёhотоор аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ шухала.

Энэ жэлдэ олонхи ажахынуудта ногооной набтараар ургаhые хараадаа абажа, нилээд ехэ сабшалан гар хажуураар, морин косилнаар сабшагдаха зэргэтэй. Тиимэhээ ажахы бүхэндэ гар хажууршадай, морин косилкашадай дунда мүрысөө онсо эмхидхэхэ, тэдэнние урмашуулха гурим зохёоха хэрэгтэй болоно. Гадна үбhэшэдэй ажалай түлөөhэ, урмашуулгые заабол бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй хэмжүүр ба шакарhаа сэхэ дулдыдуулха шухала. Сабшаянга хуряалга хоёрой хоорондо ехэ забhар гаргангүй, шэмэтэй hайхан каротин, белок элбэгтэй үбhэ хуряагшад нэн түрүүн урмашуулагдаха ушартай.

hүүлэй жэлнүүдтэ республинымнай колхоз, совхозуудта сенаж дарагдажа захалаад, тэрэнэй айхабтар аша үрэтэй байhаниинь элишэлэгдээ. Имагтал тэрэние бэлдэхэ технологи хазагайруулжа огто болохогүй. Энэ хүдэлмэрие ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд өөhэдөө эмхидхэхэ уялгатай.

Ногооной шэмэтэйдэ «АВМ-04» болон бусад оньhон түхеэрэлгэнүүдые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэжэ, витаминаар баян гурил ехээр бэлдэхэ зорилго табигдана. Тиихэдээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэдэ машинануудые тогтоонгүй хүдэлгэхэ эрхэ байдал хангаха ёhотой.

Республика дотор силос дараха хүдэлмэри гээгдэлдэ оронхой, олохон ажахынуудта горох-обёосой холисо, зелёнко, хээрын ногоо гэхэ мэтые сабшажа, силос даража абанагүй. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта мүнөө хүрэтэр силосэй комбайнууд хүсэд заhабарилагдаагүй, силос дараха нүхэнүүд бэлдэгдээгүй байна. Ниитын малые шэмэтэ тэжээлээр — силосоор хангаха хэрэгтэ иимээр хандажа болохогүй. Эдэ үдэрнүүдтэ колхоз, совхоз бүхэн силос даража захалха ушартай.

Тэжээл бэлэдхэлгые үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха. таряа хуряалгын эхиятэр тэрэние гол түлэб дүүргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй дайшалхы хэрэг мүн.

КОММУНИС БА ХҮДЭЛМЭРИШЭНЭЙ ПАРТИНУУДАЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ХАНИ ЁhОНОЙ УУЛЗАЛГА ТУХАЙ

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой иимэ мэдүүлгые АДН агентство дамжуулба:

Июлиин 31-дэ Крымдэ болоhон, социалис оронуудай коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй. уулзалга ба тэрэнэй дүнгүүд тухай СЕПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккерой элидхэлые СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро зүбшэн хэлсэбэ. Социалис. коммунис байгуулалтын ябаса тухай, тэрэшэлэн социалис гүрэнүүдэй түгэс харилсаа холбооной саашанхи хүгжэлтэ тухай hанал бодолоо үрэтэй hайнаар зүбшэлhэн энэ уулзалгын дүнгүүдые Политбюро үндэрөөр сэгнээ.

Крымдэхи уулзалгын үедэ дэлхэйн политнкын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн. Европодохи байдалда онсо анхарал хандуулагдаhан байна.

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагадахи зүблөөнhөө хойшо үнгэрhэн үе соо социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай партинууд ба гүрэнүүдэй хоорондын хани харилсаанай улам бэхижэhэн ушар дэлхэй дээрэхи, илангаяа Европодохи байдалай хубилалгада ехэ удха шанартай байна. Энэ нэгэдэлэй батажалга, КПСС-ые, 50 жэлэйнь ойн түрүү хүн түрэлтэнөөр тэмдэглэгдэхэеэ байгаа Советскэ Союзые тойрон нягтаар эмхидэн жагсалга хадаа социализмын оронуудай улам бэхижэлгэдэ, тэрэшэлэн шахардуу байдал hуларуулхын түлөө, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар бүхэевропын зүблөөндэ бэлдэжэ, тэрэние Хельсинкидэ үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байгаа Европын капиталис оронуудтахи хүсэнүүдые дэмжэхэ ябадалда аша үрэтэйгөөр нүлөөлнэ.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, тэрэнэй тодорхойлhон амгалан байдалай программые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула КПСС-эй Центральна Комитедэй, тэрэнэй Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эрхилжэ байгаа ажал ябуулгые СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро үндэрөөр сэгнэнэ. КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын залан сэхэ, тодорхой мэргэн политика, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтахи партинуудай зүбшэн бэелүүлдэг хамтын политика Европодо шэнэ оршон байдал тогтоохо, энэ түбидэхи хүгжэлтын шэнэ шатада шиидхэхы туhа хүргөө гэжэ Крымдэхи уулзалгын үедэ тусхайлан тэмдэглэгдэhэн байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро Э. Хонеккерой элидхэлые зүбшэн хэлсээд, Крымдэхи уулзалгын үедэ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хамтадаа тодорхойлhон сэгнэлтэнүүд болон тобшололнуудые бүрин зүбшөөжэ байhанаа элирхэйлбэ. Энэ шухала уулзалгада hайнаар бэлдэhэн, үнгэргэhэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусагтай Э. Хонеккерой хэhэн хани ёhоной хөөрэлдөөнүүдэй удхые СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро hайшаана. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд хадаа эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй шэнэ баримта, манай партинуудай, арадуудай, гүрэнүүдэй хоорондын хани холбооной саг үргэлжэ гүнзэтыржэ байhанай эли тодо шэнэ гэршэ болоно гэжэ Политбюро сэгнэнэ.

Социалис интернационализмын гол ёhонуудта үнэн байдаг Германиин Социалис нэгэдэмэл парти Крымдэхи уулзалгаар табигдаhан зорилгонуудые сэхэ шууд, оролдосотойгоор дүүргэхэ байха гэжэ мэдүүлгынгээ түгэсхэлдэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро онсолон тэмдэглэбэ.

ҮБhЭ ХУРЯАЛГА ДЭЭРЭ ҮДЭР, ЧАС БҮХЭНИИЕ ХҮСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭЭ!

...ОРОНДОО ...АЖАЛАЙ ...УКТНУУДЫЕ ...хээр тушаая!

...БЛИКЫН КОЛХОЗ, ...ЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ...ХА, hҮ, ҮНДЭГЭ, ...ДАЛДАХА 9 hАРЫН ...ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

...августын 1-нэй мэдээн (дүүргэлтэ процентээр)

	мяхан	hүн	үндэгэн	ноохон
...ай	40	84	311	110
	45	81	—	—
	54	[illegible]	124	77
	42	76	90	105
	59	[illegible]	108	93
	52	68	213	42
...ай	45	85	—	78
...н	77	76	117	—
	40	74	114	73
...ай	37	77	319	63
	55	74	140	77
...эб.	51	72	95	86
	6	113	—	101
...л. ...та-	76	74	100	—
	66	176	—	—
	42	73	21 дахин	87
	59	97	99	89
...н	71	78	108	84
	39	79	147	84
...ха бүхы-	52	76	105	86

АЖАХЫ СООГОО ТҮРҮҮ

Хараалhан түсэб, даабариhаа гадуур 510 центнерhээ бага бэшэ үбhэ бэлэдхэжэ абаха зорилготой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ф. Сычевой хүтэлбэрилдэг звено оролдожо байна. Эндэхи ажалшад энэ шухала хүдэлмэриеэ 20 үдэрэй туршада дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай юм.

Энэ ажалша бэрхэ коллектив үнгэрэгшэ hарын хорёодоор үбhэндөө ороhон байна. Үглөөнэй эртэhээ үдэшын боро хараан болотор сабшалан дээрэхи ажал эндэ замханагүй. Үбhэшэд Е. Чебунин, Н. Сычев, И. Петров гэгшэд халаан бүриингөө даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, суг хүдэлдэг нүхэдтөө ёhотой жэшээ харуулна.

Звеногой гэшүүн бүхэндэ үдэр соо хэхэ хүдэлмэриин даабари үгтэнэ. Косилкын ябахын аргагүй газарта гар хажууршад табигдана. Үбhэ бэлэдхэхэ сагые түргэн болзорто hайн шанартайгаар үнгэргэхын тула тус коллектив эршэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Н. НАМСАРАЕВ.

Сэлэнгын аймаг.

ТРАКТОРАЙ ХҮНХИНӨӨН ТАhАРНАГҮЙ

ФОТОРЕПОРТАЖ

Хабарhаа хойшо хэдэн дахин уhалагдаhан, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулагдаhан Ивалгын голой сабшалангай ногоон яhала hайнаар ургаа. Зарим газараараа хяаг, хилгана ногоон хүнэй бэлхүүhэндэ хүрэмэ үдхэн, үндэрөөр ургаад, hалхи hэбшээндэ эбхэрэн долгилно.

Иигэжэ hайнаар ургаhан үбhэеэ нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзорто хуряажа абаха гэжэ Ивалгын туршалгаүйлэдбэрилгын ажахын механизаторнууд шармайн оролдоно.

Нэн түрүүн оньhон техникэ олоор, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, үбhэ түргөөр, шанар hайнтайгаар абахын түлөө тэмсэнэ.

Ажахын нэгэдэхи отделенидэ үниинэй механизатор, коммунист Цыден Бадмацыреновэй даадаг звенодо 13 хүн хүдэлдэг. Тэдэнэй 9-ниинь трактористнар, үшөө гурбаниинь гар хажуураар сабшалангай заха, орхигдоhон углуу-суглуугай ногоо сабшадаг юм. Энэ звеногойхид тракторай юрын косилкануудаар ногоогоо сабшаад, хатаажа, hүүлдэнь тусхай машинаар тарман суглуулжа баал болгоно. Хэрбээ суглуулагдаhан баалай нойтоншог байгаа hаань, дахин тэрэ машинаараа тараажа хатаана.

Мүн энэ звенодо хатаhан баалай үбhые ПСБ-1,6 түхэлэй машинаар суглуулхадаа, тэрэнээ багсалан уяжа, тус тустаа 20—25 килограмм тюк болгоно. Тиимэ 2 машина үдэр соо 30 гаран центнер үбhэ тюк болгодог. Тэдэ багсалагдан уягдаhан тюгүүдыень МТЗ-50 тракторта шагталhан ТУТ-2,6 түхэлэй ехэ тэргэ баhал оньhон аргаар суглуулжа абана. Энэ тэргэдэнь 2,5 тонно үбhэн багтана. Тингээд тюгтэй үбhөө ехэ hүриин хажууда абаашахадань, хүнүүд тэрэниинь ябталан сомоно.

Тус звено дүрбэн үдэр соо 500 шахуу центнер үбhэ hүрилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Багсалагдан уягдаhан үбhэнэй тюгүүдые суглуулдаг машина. 2. Тюгтэй үбhэн иигэжэ сомогдоно.

К. ГАБАЕВАЙ, фототекст.

АРАД БҮГЭДЫН УГТАМЖА

Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэйнь ойн hайндэрэй бэлэдхэл социалис оронууд дотор үргэнөөр ябуулагдана, Советскэ Союзай, тэрэнэй тус тус республикануудай политическэ, экономическэ, соёлой байгуулалтын бүхы hалбаринуудта түйлагдаhан шэнэ шэнэ амжалтануудтайнь ажалшадые танилсуулха зорилготой янза бүриин хэмжээ ябуулганууд эмхидхэгдэнэ.

СОФИ. Энэ гайхамшаг hайндэрэй угтамжа болгар-совет эбдэршэгүй бата хани барисаанай гайхамшаг шэнэ гэршэ болохо байха, — гэжэ Болгаро-совет хани барисаанай комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Луканов ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. —Энэ хэмжээ ябуулга социалис байгуулалта эмхидхэхэ, ленинскэ национальна политикые, коммунис байгуулалтадаа асари ехэ амжалтануудые түйлаха хэрэгтэ Советскэ Союзай гаргаhан габьяае үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха ёhотой.

ВАРШАВА. Поляк-совет хани барисаанай бүлгэм Советскэ Союзай арад зоной түйлалтануудые тайлбарилан ойлгуулха талаар hургуулиинхидай ба залуушуулай зунай лагерьнуудта ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Мүнөө жэлэй зунай кампани олон үндэhэ яhатантай Совет гүрэнэй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн, Пионернүүдэй эмхиин 50 жэлэй ойн, Научно-техническэ харилсаа холбооной 25 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдан үнгэржэ байна гэжэ Поляк-совет хани барисаанай бүлгэмэй түбэй правлениhээ ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэбэ.

Ахалагша классуудай 60 мянган hурагшад ба студентнэрые нэгэдхэhэн залуушуулай hайн дуранай ажалай отрядуудта хани барисаанай үдэрнүүд мүнөө түрүүшынхеэ үнгэргэгдэжэ байна. (ТАСС).

Тэжээл бэлэдхэлгэ үргэлжэлhөөр

Орон доторхи ажахынууд хамтын малда шухала тэжээлэйнгээ нөөсэнүүдые нэмээжэ байна. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэhэнэй ёhоор, августын эхеэр 46.029 мянган гектарай үбhэ ногоон сабшагдаад байгаа. Энэмнай бүхы сабшалангай гурбанай хоёр хубиhаа дээшэ болоно. Колхозууд, совхозуудта 32.927 мянган тонно үбhэн, 30.637 мянган тонно сенаж, 5.876 мянган тонно силос бэлэдхэгдээ. 1.092 мянган тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдэбэ.

Сенаж бэлэдхэхэ түсэб орон дотор бүхы дээрээ 8 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Гэхэ зуура, колхозууд, совхозуудтахи тэжээл бэлэдхэжэ байгаа бригаданууд хүдэлмэреэ зогсоогоогүй, энэ шэмэтэ тэжээлэйнгээ нөөсые улам арьбадхана. Россин Федерациин ба Украинын олохон областьнуудта, тэрэшэлэн Литва, Латви, Эстони ба бусад хэдэн республикануудта сенаж бэлэдхэлгэ эмхитэйгээр ябажа байна. Белорусси ба Киргизидэ энэ хэрэг барагүй, үбэлдөө хэрэглэхэ сенаж дараха түсэбүүд үшөө дүүргэгдээдүй.

Ороной механизаторнууд ургаса хуряахатаяа хамта, поли дээрэhээ hолоомо сомоно. (ТАСС).

Ороной тариалан дээрэhээ

Орон дотор таряа хуряалга түлэг дундаа. Бүхы союзна республиканuудай, РСФСР-эй хойто, зүүн областьнуудай ажахынууд ургасаяа хуряажа байна. Таряашад ургасаяа түргэнөөр хуряажа абаха, гүрэнэй амбаарта ороохо таряа ехээр хаахые оролдоно.

СССР-эй ЦСУ-гай августын 2-ой мэдээнэй ёhоор, орон дотор hарын эхеэр 44.408 мянган гектар талмайн ороохото, ороохотобобово ургамалнууд хадагдаад байба. 40.802 мянган гектарай таряан сохигдоо. Энэмнай хадагдаhан таряалангай 92 процент болоно.

Шанга халуунай болоhонhоо уламжалан, ороохо таряанай эдеэшэлгэ түргэдөөд, намарай ба хабарай таряа хуряаха болзорнуудай хоорондын забhар ехээр хороогдоо. Энээнhээ шалтагаалан, колхозууд, совхозуудай механизаторнууд ба мэргэжэлтэдтэ зарим тэды бэрхэшээл тохёолдобо. Таряашад эдэ бэрхэшээлнүүдые дабажа, хадалга сохилго хоёрой хоорондын забhарые хорооно, ороохо таряанай гээлтэ тохёолдуулхагүй гэжэ оролдоно. Ургаса хуряалга урда жэлнүүдэйхиhээ эршэмтэй түргэнөөр ябажа байнхай.

Нютаг нютагуудай таряашад ороохото ургамалнуудые хуряахатаяа хамта полинуудаа hолоомонhоонь сүлөөлнэ, паар хахалжа, намар тарилга хэхэ газараа бэлдэнэ. Хахалагдаhан талмай 19052 мянган гектар болоод байна.

...ССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...РГАЖАНАЙ-АДАГАЙ ЗАГАhАНАЙ КОМБИНАДАЙ ...ТИВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ...ДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...икын загаhанай про...стиин хүгжэлтэдэ габь...hанайнь түлөө, комби...дэлhөөр 50 жэлэй ой...дамдуулан, Баргажанай-Адагай загаhанай комбинадай коллективые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
...оной августын 4.

...СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

...АРГАЖАНАЙ-АДАГАЙ ЗАГАhАНАЙ КОМБИНАДАЙ ...ДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО ...ДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...ай промышленностьда ...эй туршада hайнаар хү... түлөө, комбинадай ...өөр 50 жэлэй ойтой да...улан, Буряадай АССР-эй ...Соведэй Президиумэй ...эй грамотаар шагнаха:

...ков Владимир Николае... ...слесарь-заhабарилагша.

...ова Анна Сергеевнае — ...цехэй начальник.

...ва Евгения Викторовнае ...баанха бүтээдэг цехэй ...эгшэ.

... Алганай Намоловичые — пенсионер, комбинадай директор байhан.

Пестеров Иван Тихоновичые — комбинадай директор.

Степанова Тамара Ефимовнае — комбинадай главна инженер.

Усманова Зиган Хайреевнае — консервын цехэй хүдэлмэрилэгшэ.

Хандошкина Хавронья Ивановнае — загаhа сэбэрлэн буйлуулагша.

Худяев Григорий Кононовичые — загаhашан.

Шалбаева Валентина Николаевнае — губшуур заhабарилдаг цехэй хүдэлмэрилэгшэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
...оной августын 4.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ЛЕКТОР-ЭДЭБХИТЭД БА ЛЕКЦИОННО ХҮДЭЛМЭРИИЕ ЭМХИДХЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

«Знание» гэжэ Бүхэсоюзна бүлгэмэй 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан, ажалшадай дунда политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлгэдэ олон жэлэй туршада hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха:

Ананин Гавриил Иннокентьевичые—«Знание» бүлгэмэй Улаан-Үдэ хотын Советскэ районно организациин харюусалгата секретарь.

Бабанова Фаина Парфирьевнае—лектор-эдэбхитэн. Улаан-Үдэ хотын 1-дэхи больницын врач.

Басаев Геннадий Доржиевичые—«Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо, Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай доцент, түүхын эрдэмэй кандидат.

Бодров Сергей Ивлевичые — «Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ, Мухар-Шэбэрэй аймагай Никольско дунда hургуулиин багша.

Васильев Иннокентий Матвеевичые—«Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ, Баргажанай аймагай Үүрэгэй дунда hургуулиин багша.

Горькова Евгения Федоровнае—«Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ, Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын ажал эмхидхэлгын, салин хүлhэнэй таhагай начальник.

Гочеева Бадма-Ханда Дамдиновнае—«Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ, Зэдын аймагай Дэрэстэйн дунда hургуулиин багша.

Димова Наталья Семеновнае—лектор-эдэбхитэн, Кабанскын аймагай Сэлэнгын индустриальна техникумэй багша.

Кравцов Юрий Николаевичые—лектор-эдэбхитэн, Улаан-Үдын авиационно заводой главна инженерэй орлогшо.

Лучининов Николай Дмитриевичые—лектор-эдэбхитэн, ажалшадай депутадуудай Бэшүүрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөө ажахын үйлэдбэриин захиргаанай главна зоотехник.

Михайлов Тарас Максимовичые—лектор-эдэбхитэн, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таhагай Буряадай филиалай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, түүхын эрдэмэй кандидат.

Очиров Доржи Рабдановичые—«Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ, Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда hургуулиин hуралсалай таhагые даагша.

Петров Александр Николаевичые—лектор-эдэбхитэн, доцент, Зүүн-Сибириин технологическа институдай машина бүтээлгын технологиин кафедрые даагша, техническэ эрдэмэй кандидат.

Сергеев Михаил Петровичые—«Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин харюусалгата секретарь.

Сурмач Александр Константиновичые—«Знание» бүлгэмэй районно организациин түрүүлэгшэ, Хяагтын аймагай «Ленинское знамя» газетын редакторай орлогшо.

Трапезникова Ольга Ивановнае—«Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшэ, Бэшүүрэй аймагай Буйска найман жэлэй hургуулиин директор.

Хилтухин Геннадий Ивановичые—лектор-эдэбхитэн, доцент, Буряадай хүдөө ажахын институдай философиин кафедрые даагша, философиин эрдэмэй кандидат.

Целовальников Александр Ильичые—лектор-эдэбхитэн, ажалшадай депутадуудай Ахын аймагай Соведэй гүйсэдкомой дэргэдэхи хүдөө ажахын управлениин главна ветеринарна врач.

Элиасов Лазарь Ефимовичые—«Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин Президиумэй Түрүүлэгшэ, профессор, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таhагай Буряадай филиалай секторые даагша, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор.

Юдинцев Леонид Андреевичые—лектор-эдэбхитэн, Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотиво-вагон заhабарилгын заводой инженер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1972 оной августын 3.

КОММУНИСТНУУД ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ ДЭЭРЭ

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Совхозоймнай нийтын малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Механизаторнууд, таряашад шадаал һаа түргөөр, богонихон болзорто үбһэ сабшажа һүрилхэ, силос дараха, сенаж болон ногооной гурил һайн шанартайгаар бэлдэжэ абахые оролдоно. Тэдэнэр мүнөөдэрэймнай ажал һаа нийтын малай үбэлжэлгэ, мяха, һү, үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ дулдыдаха байна гэжэ һайн ойлгоно.

Манай совхоз энэ жэлдэ 37500 центнер үбһэ, 250 тонно сенаж, 16700 тонно силос, 350 тонно витаминна гурил бэлдэхэ түсэбтэй юм. Совхозой партийна организациин үмэнэ байһан, харюусалгатай зорилго хараадаа абажа, бидэнэр тэжээл бэлдэлгэ дээрэ хүнүүдэй ажал зүбөөр эмхидхэхэ, машина, техникэ үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха, социалис мүры сөө түрүүшын үдэрнүүдһээ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хүнүүдые моральна болон материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүдые эртээнһээ хараалаад, бэелүүлжэ байнабди.

Совхозой долоон отделенидэ оньһожоруулагдамал 8, морин косилка ба гар хажуур, тармуур хэрэглэжэ хүдэлхэ 10 звено байгуулаад ажаллажа байна. Хамта 500-гаад механизаторнууд, хүдэлмэришэд сабшалан дээрэ гаранхай.

Мүнөө хабар, зунай байгаалиин эрхэ байдалһаа үбһэ хуряалгадаа нэгэ бага оройтожо ороод, наратай үдэр бүхэниие хүсэдөөр хэрэглэхые оролдонобди.

Тэжээл бэлдэлгэдэ орохын гоо урда тээ бүхы отделенинүүдтэ, звенонуудта хүдэлмэришэдэй суглаан боложо, үбһэ хуряалгада хабаадалсаха хүнүүдые түсэбтэй, үдэрэйнь нормотой, мүрысөөнэй гуримтай танилсуулһан байнабди. Мүн отделенинүүдэй партийна эхин организацинуудта партийна суглаан зарлагдажа, тэжээл бэлдэлгэ дээрэ коммунистнуудай түрүү үүргэ, ехэ харюусалга тухай хөөрэлдөөн болоо һэн.

Суглаанай шиидхэбэреэр олон коммунистнууд үбһэшэдэй звенонуудта ажаллахаар эльгээгдээ. Коммунист Григорий Поликарпович Пуховский (7-дохи отделениин парторганизациин секретарь юм) оньһожоруулагдамал звено даажа гараба. Партиин гэшүүн Иван Михайлович Орлов хоёрдохи отделенидэ үбһэшэдэй звено хүтэлбэрилнэ. Мүн бусадшье звенонуудта коммунистнар, комсомолшууд олон, звенонуудые даагшадаар дүй дүршэлтэй нүхэд томилогдонхой.

Тэжээл бэлдэлгын ябаса юу харуулнаб гэхэдэ, үбһэндэ гараһан түрүүшын үдэрһөө ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэгдэнэ, машина, техникэ хүсэдөөр хэрэглэгдэнэ. Сабшалан дээрэ силос хуряадаг 10 комбайн хүдэлнэ.

Совхозой дирекци ба партийна комитет сенаж даралгада тусхай анхарал хандуулна. Тиихэшье ёһотойбди, энэ жэлдэ сенаж манай совхоздо түрүүшынхеэ бэлдэгдэжэ байна бшуу. Тиимэһээ энэ шухала хүдэлмэриие совхозой директор В. И. Карпов, главна инженер В. И. Телешев гэгшэд өөһэдөө хүтэлбэрилнэ. 4—5 үдэрэй туршада 432 тонно сенаж (түсэбөөр хараалагдаһаниинь 250 тонно) дарагдаһан байна. Энэ хүдэлмэридэ хабаадалсаһан механизаторнууд үдэртөө 12—13 час хүдэлжэ, ажалай шэн габьяа харуулаа. Тэдэнэй дундаһаа трактористнууд: Октябрьнин революциин ордэной кавалер Л. З. Моксонов, залуу коммунистнар Григорий Степанович Гурулев, Сергей Алексеевич Семенов, үнинэй дүй дүршэлтэй механизаторнууд Даниил Степанович Буянов, Алексей Никифорович Орлов болон бусадые тэмдэглэлтэй.

Силос даралга түлэг дундаа. Комбайнай хоёр отряд энэ ажал дээрэ хүдэлнэ. Тэдээндэ силос хуряалгада хэрэглэгдэдэг бүхы техникэ, мүн автомашинанууд даалгагдажа үгтэнхэй. Урда жэлнүүдтэ отделени бүхэн өөрөө силос дарадаг байгаа. Харин мүнөө жэл силос дараха томодхогдоһон отрядуудые байгуулхадамнай, ажалай эмхидхэл һайжараа, машина, техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана. Совхозой парткомой гэшүүд, главна мэргэжэлтэд, бусад инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэ отрядуудта ээлжээгээр ошожо, бодото туһаламжа хүргэнэ, ажалайнь хойноһоо хинан шалгана. Гол анхаралаа силосэй шанарта хандуулна.

Тэжээл бэлдэлгын ябаса тухай, тэндэ машина, техникын ямараар ашаглагдажа байһан, ажалай эмхидхэл тухай асуудал бүри һаяхан парткомой ээлжээтэ бэшэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, главна мэргэжэлтэд, отделенинүүдые эрхилэгшэд заседанида уригдажа, ашатай туһатай хөөрэлдөөн болоо. Бага, ехэ дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, усадхаха тушаань хэмжээн абтаа.

Тэрэшэлэн үбһэшэдэй дунда нийтэ-ойлгуулгамжын хүдэлмэри бүри һайжаруулха, социалис мүрысөө үдэр бүри хүтэлбэрилхэ гэһэн шанга эрилтэ отделенинүүдэй партийна организацинуудта табигдаһан байна. Үбһэшэдые соёл культурын, худалдаа наймаанай талаар хангалгые эрид һайжаруулха хэмжээ абахыень энэ талаар харюусалгатай эмхи зургаануудта дурадхагдаа.

Эдэ болон бусад хэмжээнүүд муу бэшэ үрэ дүн үгэбэ. Хэды бороо хуратай байбашье, августын 28-най байдалаар 4000 тонно силос, 432 тонно сенаж, 50 тонно витаминна гурил, 3200 тонно үбһэн бэлдэгдээд байгаа һэн. Һүүлшын үдэрнүүдтэ ажалнай бүри эршэтэйгээр ябана. Гадна эдэ хүдэлмэриин хажуугаар хартаабхын, корнеплодуудай, овощой хойноһоо харууһалга хэгдэнэ. 300 гектар хартаабхын, 36 гектар капустын талмай буртаг үбһэнһөө сэбэрлэгдэжэ, шоройнь обоологдоо.

Ургасын хойноһоо харууһалгада манай шефүүд — промышленна предприяти, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Илангаяа Сэлэнгын район хоорондын больницын, Каменска автотранспортна предприятиин, Байгалай электросетиин коллективүүд ехэ ажал хэжэ үгөө.

Ургаса хуряалга дүтэлжэ байна. Тиимэһээ ороохо таряа хуряалгада орохо болотороо тэжээл бэлдэлгэеэ гол түлэб дүүргэхэ зорилго табигданхай. Сабшалан дээрэ социалис мүрысөөн үргэн далайсатай болонхой. Мүрысэгшэдэй түрүү зэргэдэ зургаадахи отделениин үбһэшэд ябана. Эндэ 3 звено хүдэлдэг. Хамта 1360 центнер үбһэн бэлдэгдээ. Тэрэнэй 740 центнерыень совхозой эрхим механизаторнуудай нэгэн Василий Антонович Мордовскойн хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звено бэлдэһэн байна. Тус звеноһо эрхим ажалаараа коммунист Григорий Федорович Дубинин шалгаржа, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө һайн жэшээ харуулна.

Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түрүүшын хахадай түсэб совхознай бүхы талаарнь һайн дүүргэжэ, КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Теэд энээгээр бидэнэр һанаагаа амарнагүйбди. Хэхэ ажалнай ехэ, абаһан уялганууднай харюусалгатай юм.

ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар үшөө нэгэ горитойхон алхам хэхын түлөө тэмсэлдэ совхозойнгоо коллективые манай партийна организаци элсүүлнэ.

С. ТУМУРЕЕВ,
«Шергинский» совхозой парткомой секретарь.
Кабанскын аймаг.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ МИНУТА БҮХЭНИИЕ ГАМНА!

Украинын Кировоградска областиин Светловодск городһоо юрэ бусын бэшэг редакцида ерээ. «Авангард» гэжэ спортивна һайн дуранай бүлгэмэй горсоведэй инструктор энэ бэшэгэй автор юм. «Хүдэлмэриин сагые гээхэ ушарые хороохо, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалай гурим ба амаралта тушаа хуулиие эбдэхэ ябадал усадхаха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоолһоо уламжалан, «орёо ушарай» гараһан тушаа гомдоно. «Бидэнэр мүрысөөнүүдтэ хабаадахынь тула спортсменүүдые табихыень заводуудта ошонобди,—гээд тэрэ бэшэнэ.—Тиихэдэмнай энэ тогтоолые урдаа барижа, манда арсана».

Өөрынгөө хэрэгээр ехэтэ һонирходог энэ автор «Энэ тогтоол физкультурна хүдэлөөндэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн бэшэ» гэжэ этигэжэ байгаашье һаань, бэшэгэй удхаар бодомжолходо, саашадаа иимэ байдал тэрэнэй һанаае ехэтэ зобооно хаш. Иимэ ушарһаа үшөө дахин нигэжэ онсолон тэмдэглэхэ ушартай бологдоно. Үйлэдбэри дээрэ шанга гурим хэлбэришэгүйгөөр баримталжа байха гээшэ физкультура болон спортдошье, мүн сүлөөтэй сагтаа хүнүүдэй ашатай туһатай бусад үйлэ хэрэгүүдээр һонирхохо ябадалда һаад хэхэ ёһогүй юм. Зүгөөр энэ бэшэг бодомжолхо шалтаг гаргажа үгэнэ. Үйлэдбэри дээрэ ажалай хуули ба дотоодын гурим сахиха эрилтэдэ, хүдэлмэриин минута бүхэниие зүбөөр ашаглаха эрилтэдэ заримдаа хүнгэхэнөөр, хэшээл оролдолгогүйгөөр хандадаг ушартай зүйл бэшэг дотор үзэгдэнэ.

Манай общество амархын, сүлөө сагаа ашагтайгаар хэрэглэхын, гэгээрэл болбосоролоо дээшэлүүлхын, спортдо хабаадахын тула совет хүндэ нилээд ехэ саг гаргажа үгөө, мүн шухала эрхэ нүхэсэл байгуулаа. Тиимэл дээрэһээнь бидэнэр хүдэлмэриин сагые ашагтайгаар хэрэглэхэ, харюусалгатайгаар хандаха уялгатайбди. Энэ хадаа ойроо хүртэшэгүй нийтын баялиг гээшэ. Хүдэлмэриин бүхы саг һүүлшын минута хүртэрөө өөрынгөө зорилгодо сэхэ—обществын материальна, оюун бодолой баялигые саашадань арьбадхалгада —алба хэхэ ёһотой.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй туршада 32 миллионһоо олон хүдэлмэрилэгшэдэй ажал алмахые туйлахаар ажалай бүтээсын ургалтые хангаха болонобди гэжэ мартажа болохогүй. Энэ ушар гансал шэнэ машина, механизм, болон технологическа үйлэдбэриие нэбтэрүүлһэнэй ашаар бэшэ, харин ажалые бүри ашагтайгаар, һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар туйлагдаха юм. Тиигэжэ эгээн бага гаргаша хэжэ, эгээн ехэ үрэ дүн туйлаха бологдоно. Үйлэдбэриин хэмжээнэй ехэ болохотой, тэрэнэй ашаг ехэтэй болохо бүри, ажахын доторой холбоо барисаануудай орёо болохо бүри ажалша бүхэнэй, бүхы коллектив бүхэнэй хоорондохи ажалай һайн харилсаан, бэхи холбоо барисаан, мүн шамдуу түргэн, шадамар бэрхэ, харюусалгатай, журамтай байха гээшэ илангаяа ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно.

Хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр, ашагтайгаар хэрэглэхэ тухай хөөрэлдөөнэй гарахада, партийна организацинууд табан жэлэй түсэбэй гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хандадаг шэнги, тиимэ эрилтэ табиха, тиимэ шууд сэхэ хандалга гаргаха уялгатай. Үйлэдбэри дээрэ, эмхи зургаануудай ажал дээрэ һайнаар хүдэлхэ, үүсхэл гаргаха зохид һайн эрхэ байдал байгуулха тухай, хүтэлбэрилгын онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха тухай оролдохо зуураа, парторганизацинууд, бүхы коммунистнууд ажалай журам эбдэгшэдтэй хурсаар, эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэһээ гадна, үнэтэй сэнтэй минута, сагые дэмы хаяжа байһан хүнүүдые үмэглэгшэдтэй тэмсэхэ ёһотой. Сагаа гамнахын түлөө идхалга ябуулхаһаа гадна, мүн ажалай эрхим һайн эмхидхэлые бодотоор нэбтэрүүлхэ, түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл халан абаха хэрэг шухала байна. Гэбэл, Черниговскэ химическэ утаһанай комбинадай коммунистнуудай үүсхэлээр технологическа үйлэдбэри бүхэндэ хүдэлмэриин минута алмахын түлөө мүрысөөн эхилээ. Партиин обком энэ үүсхэлые дэмжэжэ, бүхы бусад коллективүүдтэ энээниие нэбтэрүүлхэ тухай оролдолго гаргаа.

Хүдэлмэриин сагые сэхэ гээхэ ушарые усадхахаһаа гадна, мүн далдалан гээхэ ябадалые усадхаха хэрэгтэй. Зарим ажахын хүтэлбэрилэгшэд, хүдэлмэрилэгшэд цехүүдтээ шэб шэнэ түхеэрэлгэ абажа табихын тула, технологиие нарижуулан һайжаруулхын, хүндэ ажалые оньһожоруулхын, ажалай эрхэ нүхэсэлые хүнгэдхэхын тула һайшаалтай хэды ехэ хүсэл оролдолго, онол арга, нэтэрүү абари зан гаргана гээшэб? Теэд, жэшээлхэдэ, заводой столовонуудай хүдэлмэридэ юрын гурим, ээлжээгээ хүлеэжэ хашарха ябадалһаа, обедэй забһарые унжагайруулха ябадалһаа хүнүүдые сүлөөлхэ гэхэ мэтэ хэрэгтэ юрын гурим байгуулха гэхэдээ, гарынь хүрэдэггүй байна.

Мастерай үрдеэгүй дээрэһээ боложо хэн нэгэндэ халаанай даабари, чертежнууд, зэбсэгынь оройтожо үгтөө. Али нэгэн ажалай газарта хэрэгтэй түхеэрэлгэ гү, али материалаар өөрыгөө хангаха тухай һанаагаа зобоогүй. Хэн нэгэн хүнүүдые табан минутын зүблөөндэ суглуулаад, тэдэниие бүхэли часай туршада хүлеэлгэжэ байгаа... Иимэл «жэжэ божо» юумэнүүдһээ эсэсэй эсэстэ хүдэлмэриин сагай гээлтэ сугларна ха юм. Жэшээнь, Новосибирскын предприятинууд болон барилганууд дээрэ нёдондо жэл олон арбаад мянган хүдэлмэриин үдэр гээгдэһэн байна гэжэ партиин горком мэдээсэнэ. Иимэ ушарнуудые Псковско, Хадата-Алтайн обкомууд, Казанска, Курган-Тюбинска (Таджикистан) горкомууд, Кострома городой Ленинскэ райком, мүн бусад партийна комитедүүд элирүүлээ.

Хүдэлмэриин сагые хэр ашагтайгаар хэрэглэдэг байһаарнь үйлэдбэриие хүтэлбэрилэгшэдэй эмхидхэхы шадабари, мэргэжэл тухайнь, юумые дүүргэлтэ болгодог тухайнь хэлэжэ болоно. Энээн соо ажал хэрэгэй хэр һайнаар табигдаһаниинь, ажалай журамай, хүнүүдэй харюусалгаяа мэдэрэлгын хэмжээн, коллектив дотор бэе бэедээ хэр ехэ эрилтэ табидаг байһаниинь, социалис мүрысөөнэй хэр ашатай үрэтэй байһаниинь толи шэнги мэргэнээр харагдажа байдаг.

Өөһэдынгөө үдэр бүриин ажал ябуулгада эдэ бүгэдые гүнзэгыгөөр шудалжа, нарин нягтаар хараадаа абаха гээшэ партийна организацинуудай уялга мүн. Тэдэнэр ажахын доторой нөөсые ашаглалгада, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые элсүүлгэдэ бүхы ажал ябуулгаяа зорюулха болоно. Бүхы хүдэлмэриин үдэрэй туршада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха ябадалые хангахын түлөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалга дээшэлүүлхэ, коллектив бүхэндэ миин байха, эзэн бусаар хандаха ябадалда, лодырь, ажалһаа хүлжадаг хүнүүдтэ, архиншадта, хайша хэрэгээр хүдэлдэг хүнүүдтэ эбсэшэгүй байха оршон байдал коллектив бүхэндэ байгуулха шухала.

Ажалай минута бүхэниие үнэтэй сэнтэй дээрэ тоологдог байхаар бүхы ажалшадые һургаха, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ гээшэ нийтын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, манай ороной экономическа хүгжэлтые түргэдхэхэ, юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ шухала нөөсые ашаглаха хэрэг болоно.

(«Правдын» августын 3-най түрүү бэшэг).

XXIV ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

Надежда Седунова Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикада хэдэн жэлэй туршада ажаллана. Энэ хугасаада Надя шэлэһэн мэргэжэлээ һайса шудалһан түрүү хүдэлмэришэдэй зэргэдэ орожо шадаа. СССР ороной тогтоһон алдарта 50 жэлые ажалай бэлэгүүдээр угтаха зорилготой ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нооһо илгадаг цехэй түрүү хүдэлмэришэн Н. В. Седунова ажалдаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УЯЛГАНЬ ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭГ...

Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив хүдөө ажалшадай захилые саг болзор соонь дүүргэхын тула ехэ оролдолго гартажа байдаг. Эдэнэр түргэнөөр, һайн шанартайгаар трактор, машинануудые заһабарилжа гэжэ эрмэлзэнэ. Тус заводой хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабариһаа гадуур 35 трактор, ГАЗ-61 түхэлэй 37 машина заһабарилжа гаргаһан байна. Тракторай тэргэнүүд олоор бүтээгдэдэг болоо. Хэрбээ нёдондо жэлдэ һара соо дунда 500 тэргэ бүтээдэг һаа, ... нэгэ мянган хэгдэдэг ...

Июль һара соо бүри э... гээр ажаллажа, трактор... нүүдые заһабарилха ... болзорһоонь урид дүүрг... жэлэйнгээ даабари ... 25-да дүүргэжэ, СССР-э... лэй ойе ажалай бэлэгү... тахаар уялга абаһан ... һарын дүн хараад үзэх... һан уялгань заатагүй д... хээр.

Л. ВИЛЬ...

Советскэ Союзай олохон арадуудай дунда ковёр хадаа гэрэй хэрэгсэлэй шухала зүйл гэжэ анханһаа хойшо тоологдонхой. Эгээл хүндэтэй айлшанаа угтахадаа гэрэй эзэн бүхэн эгээл һайн гоё ковёроо дэбдижэ үгэдэг.

Манай орондо Туркмениин, Таджикистанай, Дагестанай болон бэшэшье олон союзна ба автономито республикануудай шадамар уран гартан үзэсхэлэн һайхан ковёрнуудые бүтээдэгээрээ алдаршанхай. Һүүлэй үедэ орон доторнай машинаар ковер нэхэлгэ үргэдэжэ байнхай. Ковер нэхэлгын хэдэн томо предприятинууд бии болгогдонхой. Тэрэнэй үйлэдбэри жэлһээ жэлдэ ехэл боложол байдаг. Жэшээнь, 1970 ондо эдэ предприятинууд 28 миллион дүрбэлжэн метр ковер нэхэһэн байгаа һаа, 1975 ондо энэнь 40 миллиондо хүргэгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Таджикска ССР-эй Кайрак-Кумска ковер нэхэлгын комбинадай цех соо. 1972 ондо энэ предприятида 24 ондоо зурагтай бүхыдөө 3,5 миллион дүрбэлжэн метр ковер нэхэгдэхэ юм.

АПН-эй фото.

ХУРА БОРООГОЙ ҺААТУУЛБАШЬЕ...

СОНДОГОЙ гэжэ хадын хушуу тойроодхиходо — аяар холо хүрэтэр нэмжыһэн хибэс ногоон сабшалан халюуран харагдаба.

Һаяхан сабшагдаһан үбһэнэй, мүн ургажа байһан ногооной, сэсэг набшын хангалтама үнэр анхилна. Тээ саана бургааһанай захада түхеэрэгдэһэн үбһэшэдэй отогһоо хүхэхэн утаан бааяна хэбэртэй. Самсаа тайлажархиһан хүрин хара бэетэй эрэшүүл, сагаа, эреэн платитай эхэнэрнүүд гар хажуураар үбһэ сабшажа, ханаабай захаар зэлэ татан харагдана. Мүн хаанашьеб һөөг бургааһанай саагуур тракторай косилкын таршаганаха абяан таһалданагүй.

Бидэ Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой үнинэй луговод Намит Бимбаевич Зановай даадаг звеногой үбһэшэдтэ хүрэжэ ерэбэбди. Жара һайса гарамгай наһанай янзын үбгэжөөл тракторай косилкаар сабшаһан үбһэнэй мүр дээгүүр ябажа, хүлөөрөө этэрээд, урбуулаадшье, адхаараа абажа бажуугаадшье үзэнэ.

— Энэ һүниндөө бороо ороод, баһал норгожорхибол даа. Тиигээгүй һаань, мүнөөдэртөө энэ үбһые тармаад һүрилхэ һэмди. Энэ янзаараа һаа, ёһоор үбһэ абхуулхаяа болёод байна, — гэжэ Намит Бимбаевич һанаата болонгёор хэлэнэ.

Эндэхи үбһэнэй һайханшье гээшэнь аргагүй. Ехэнхидээ сэл хүхэ хяаг, набшаһалиг шара сэсэгтэй хүсы үбһэн, хилгана ногоон эндэ ургана. Хура бороодо оруулангүй хуряажа абаа һаа, тарянһаашье дутуугүй шэмэтэй үбһэн байна.

— Би энэ сабшалангые хоёод жэлдэ үһалнаб. Мүнөө жэлдэ 207 гектар газарайнгаа хаһаа ехэнхиие хоёр дахин үһалаа һэм. Хэрбээ июниин һүүл багаар һубаг ханаабай үһанай таһалдашоогүй һаань, сабшалангаа бултыень хоёр-гурба дахин үһалха байгааб. Теэд май, июнь һарада эндэмнай дуһалшье бороо ороогүй, ехэ ган боложо, гол горход хүү шэргэшоо ха юм. Тиигэбэшье һаань, үдэр, һүнигүй үһалһанай ашаар лэ иимэ ногоон гараа гээшэ. Бороотой жэлдэ эндэмнай эгээл иимэ ногоон ургадаг һэн, — гэжэ звеное даагша сээжынгээ доохонуур гараараа зурана.

МҮНӨӨШЬЕ ТУС сабшалангай ногоое дан муу гэхээр бэшэ. Ехэнхи газартань хүнэй бүһэдэ тулама ногоон тэбхыжэ һууна. Нүхэр Зановай звено гектарай дунда зэргээр 22 центнер ургаса хуряажа, бүхыдөө 4540 центнер үбһэ абаха түсэбтэй. Һүүлэй мэдээгээр эндэхид 40 гаран гектарай ногоо сабшаад, түрүүшын 200 центнер үбһэ һүрилэнхэй. Энээнһээ һураггүй ехэ үбһэ хуряажа абаха аргатай һэн, теэд хура бороо үдэр бүри шахуу орожо, ажалыень нилээд һаатуулна. Хэды иимэ бэрхэтэй байдалай тохёолдобошье, тэдэнэр бүхы арга мүрыень бэдэржэ, багахан наранай гарахадал, бултаараа аса, тармуур барижа, сабшагдаһан үбһэеэ һэлижэ, урбуулжа байгаад хатаана, хуряана. Бага зэргэ бороотойдо булта гар хажуураар бургааһанай забһар, ханаабай заха, үдхэн, эрьежэ унаһан ногоо сабшана. Звенодонь хоёр трактор, тэдэндэ шагтагалха косилка, үргэн абасатай тармуур, үбһэ һүрилхэ оньһон түхеэрэлгэ гэхэ мэтэ үгтэнхэй. Мүн арбаад моритой, хамтадаа 30 гаран хүн хүдэлнэ.

Үбһэндэ ороһонһоо хойшо тус звенодо морин косилкашад Гэнчик Жаргалов, Доржо Ямпилов, трактористнар Виктор Колесников, Бадмажап Доржижапов, гар хажууршад, залуу хүбүүд аха дүүнэр Михаил, Геннадий Улзытуевтэн, Гармасу Бадматарова гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллана.

ХАРЬЯЛМА урасхалтай Хүдэри голой хоёр эрье зубшаад, эндэхи «Дружба» колхозой 220 гектар сабшалан дээрэ үбһэшэдэй арбан иимэ звено хүдэлдэг юм. Тиихэдэ оньһожоруулагдаһан үшөө хоёр звено республикаһаа ондоо тээ үбһэ хуряажа ябанхай.

Колхозой үбһэшэдэй звенонуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ 74 наһатай ажахын эгээл үнинэй луговод Афанасий Васильевич Колодиной хүтэлбэрилдэг звено түрүүлжэ ябана. Эдэнэр зуу шахуу гектар сабшаад, 300 центнер үбһэ һүрилөө, үшөө 200 тонно сенаж дараа.

ШЭНЭ ТУХЭ... КОСИЛК...

Г. РИН...
Хурамхаанай аймаг.

ШИИДЭЖЭ О...

Репорта...

М. НАМЖ...

СССР-эй 1971 ондо хэһэн гадаадын худалдаа наймаан

Үнгэрһэн жэлдэ ороной гадаадын худалдаа наймаан үшөө 7 процентээр гү, али 1,6 миллиард түхэригөөр нэмэжэ, 23,6 миллиард түхэриг болоһон байна. Сасуулжа үзэбэл, энээнэй гансахан лэ ургалта 1938 оной гадаадымнай бүхы худалдаа наймаанһаа нэгэ хахад дахин ехэ, дайнай һүүлээрхи түрүүшын жэлэйхиин тухай шахуу юм. Уласхоорондын ажалай хубаарилгын булюу һайн байлгые улам ехээр хэрэглэхэ зорилготой Советскэ Союзай гадаадын худалдаа наймаанай мүнөөнэй холбоо харилсаанай дэлисэ нимэ байнал.

Манай ондоо оронуудта худалдадаг юумэнүүд тухай. Энээнһээ ондо жэлдэ 12,4 миллиард түхэриг оруулагдаа. Энэ хадаа бусад оронуудһаа маанадай худалдажа абаһан юумэнүүдһээ 1,2 миллиард түхэригөөр ехэ байна бшуу. Советскэ Союз ямар юумэ худалдадаг бэ?

Гадаадын худалдаа наймаанһаа ехэдэг олзо оршо машина, элдэб хэрэглэгэ болон транспортна хэрэгсэл (автомобиль), ашаа зөөдэг самолёт, вертолёт, тэдэнэй запасной частьнууд, түлишэ, нефть, ба бусад зүйлнүүдые, нүүрһэ, модоной элшэ хүсэ, металл, түрэл зүйл, химическэ продуктнуудые, бүд, түүхэй болон дутуу хэгдэһэн эд хэрэгсэл худалдалга бүридэнэ.

Машинанууд болон эрхим һайн шанартай бусад эд бараа гадаадын оронуудта бүри ехээр худалдажа, манай экспортые һайжаруулха тала байһан тухай партиин XXIV съезд заагаа һэн. Элдэб олон янзын машинануудые — электротехническэ түхеэрэлгэнүүдые, тепловозуудые, комбайнуудые, мүн агаарай транспортын хэрэгсэлнүүдые нёдондо жэлдэ нилээд олоор худалдаабди. Имагтал 43 пассажирска самолёт, 109 вертолёт худалдажа, оромнай 142 миллион түхэриг олзо оруулаа, энэнь 690 мянган тонно шэнэ үрэ жэмэс (апельсин, банан, лимон, ананас, какао, виноград, мандарин) ба 800 мянган тонно шэнэ овощ, тэрэ тоодо 110 мянган тонно помидор худалдажа абалгын сэнгүүдые дүүргэхээр харюулһан байха юм.

Ондоо оронһоо юумэнүүдые худалдажа абалга тухай. Тэдэнэй хэмжээ ба түхэл янза шэнэ табан жэлэй түсэб тушаа партиин XXIV съездын Директивэнүүдээр тодорхойлогдонхой.

Ондоо тээһээ худалдан абадаг юумэнүүдэймнай 40 гаран процентнь арадай хэрэглэлэй эд бараан, үйлэдбэридэ хэрэгтэй түүхэй эдүүд болоно. Энэ юун дээрэ али болоноб гэхэдэ, оромнай нёдондо жэлдэ гадаадын оронуудһаа 275 миллион метр бүд, 70 миллион үлүүтэй паар гутал, 775 миллион түхэригэй хубсаһа хунар, 216 миллион түхэригэй мебель, 208 миллион түхэригэй эм дом, 180 миллион түхэригэй соёлой-ажаһуудалай хэрэгсэлэй эд бараа гэхэ мэтые худалдажа абапан байха юм.

Тэрэшэлэн нилээд ехэ хэмжээнэй эдеэ хоолой зүйлнүүд — 225 мянган тонно мяхан ба мяханай продуктнууд, миллиард шахуу монсогор үндэгэн, 23 мянган тонно сай, мүн лэ эды шэнээн кофе, 140 мянга шахуу тонно какао-бобонууд, бусад олон зүйлнүүд худалдажа абтаһан байха юм.

Ондоо оронһоо худалдажа абадаг зүйлнүүдэймнай гурбанай нэгэнһээ ехэнь машинанууд ба түхеэрэлгэнүүд болоно. Имагтал хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда хэрэглэгдэхэ машинанууд болон түхеэрэлгэнүүд хоёр зуун таби шахуу миллион түхэригтэ худалдажа абтаһан байха юм. Энэ хадаа, тусхайлбал, мал болон шубуу промышленна аргаар үсхэбэрилхэ мал ажалай ехэ барилгануудай түхеэрэлгэнүүд, тэрэшэлэн комбикормын заводуудай түхеэрэлгэнүүд болоно.

Далайн ба гол мүрэнэй флодые шэнэ суднануудаар хангалгада, тэрэшэлэн түмэр замые болон пассажирска транспортые вагонууд болон зүдхэхэ хүсэнүүдээр хангалгада ондоо оронуудһаа худалдажа абадаг юумэнүүднай ехэ үүргэ дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, нёдондо бүхы дээрээ 700 миллион шахуу түхэригэй далайн суднанууд, тепловозууд, электровозууд, пассажирска вагонууд болон автобусууд худалдан абтаһан байгаа.

Совет экономикын угаа түргэнөөр хүгжэлгэ ба арадай ажахын бүхы һалбаринуудые техникээр шэнээр зэбсэгжүүлгын хэмжээнэй ургалта элдэб машинануудые ондоо оронуудһаа худалдажа абаха, тэрэшэлэн технологическа шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ лицензинүүдые худалдажа абаха бүри ехэ эрилтэ табина.

Манайхин 106 оронтой гадаадын худалдаа наймаа эрхилдэг байнабди. Тэрэнэй гурбанай хоёр хуби социалис оронуудтай хэгдэдэг байха юм. СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай Советскэ Союз гол түлэб наймаа хэдэг байха юм. Тэдэнтэй эд бараа худалдан абалсалга угаа ехэ хэмжээтэй болоо. Тэрэнь табан жэлэй түрүүшын жэлдэ: ГДР-тэй — 3,5 миллиард түхэриг; Польшотой — 2,5; Чехословакитай — 2,4; Болгаритай — 2,1; Венгритэй — 1,7; Румынитэй — 0,9; Монголтой — 0,2 миллиард түхэриг болоһон байха юм.

Социалис экономическа нэгэдэлэй үргэн программые СЭВ-эй XXV сесси баталан абаа һэн. Тэрэнэй ёһоор, удаан болзорой үйлэдбэриин ба научно-техническэ харилсаа холбооной элдэб онол аргануудай улам ехээр хэрэглэгдэһэнэй ашаар; социалис оронуудай хоорондо эд бараа худалдан абалсалга бүри ехээр дэлгэрнэ. СЭВ-эй гэшүүн оронуудтай эд бараа манай худалдан абалсалга нёдондо жэлдэ найма үлүүтэй дахин нэмэһэн байха юм.

Манай худалдан абадаг машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдэй дүрбэнэй гурбан хубиие, тэрэшэлэн арадай хэрэглэлэй эд бараануудай — хубсаһа хунар, гутал, бүд, мебель, амһартанууд, эм дом, үрэ жэмэс, овощ болон бусадай нилээд ехэ хубиие аха дүү оронууд бүтээн гаргана.

Тинхэдэ СССР хадаа СЭВ-эй оронуудай хэрэглэмжэнүүдые мүнөө үеын машинанууд, шулуун нүүрһэ ба хлопогой хэрэглэмжын гурбанай хоёр хубиие, түмэрэй рудагай — 90 процентые, нефтепродуктнуудай — дүрбэнэй гурбан хубиие, нефтепродукттай — сэбэрлэгдээгүй нефтиин — хүсэдөөр шахуу хангана.

Бусад социалис оронуудтай, тусхайлбал, КНДР, ДРВ болон Югославитай худалдаа наймаамнай һайнаар хүгжөө.

Хүгжэжэ эхилһэн оронуудтай худалдаа наймаамнай үнгэрэгшэ жэлдэ улам үргэдхэгдөө. Тэрэнэй хэмжээн 3 миллиард үлүүтэй түхэриг болоһон байха юм. Али алиндаа ашатай туһатайгаар, тэдэнэй экономическа бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхэ аша туһада тааруугаар эдэ оронуудтай худалдаа наймаан эрхилэгдэнэ. Совет машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые, гол түлэб СССР-эй техническэ туһаламжаар баригдажа байһан предприятинуудай бүхы түхеэрэлгэнүүд. Совет ороной зүгһөө худалдагдадаг байха юм. Эдэ оронуудһаа бидэнэр хлопок, арһа, үрэ жэмэс, тэрэшэлэн арадай хэрэглэлэй зарим промышленна эд бараа худалдан абанабди.

Харилсаа холбоо байгуулхые эрмэлзэдэг бүхы оронуудтай экономическа харилсаа холбоо үргэдхэхые СССР эрмэлзэнэ гээд партиин XXIV съезд дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Энэ хараа шугамые бэелүүлэн манай орон капиталис оронуудтай гадаадынгаа худалдаа наймаае нилээд ехээр үргэдхөө. Энээнэй хэмжээн 1971 ондо 5 миллиард үлүүтэй түхэриг боложо, урда жэлэйхидэ орходо 8,1 процентээр нэмэһэн байха юм.

Түсэбтэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлдэ гадаадын худалдаан ехээр һайжараад, амжалтатай түргэнөөр хүгжэжэ байна.

И. АРТЕМОВ.
(ТАСС).

Буряад хэлэ зааха тухай хөөрэлдөөн

КАБИНЕДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ИИМЭЭР ЭМХИДХЭЭБДИ

Манай Хурамхаанай интернат һургуулида буряад хэлэнэй ба литературын кабинет эмхидхэгдэһээр дүрбэн жэл болохонь. Хэшээлнүүдээ кабинетнэ гуримда оруулха гэһэн зорилго бидэнэй урда табигдана. Энэ ушарта буряад хэлэнэй, литературын кабинедэй, мүн техническэ хэрэгсэлэй үүргэ түрэлхи хэлэ хүгжөөлгэдэ аргагүй ехэ туһатай.

Кабинет соомнай Буряадай зохёолшодой дүрэ зурагууд, тэдэнэй уран хурса үгэнүүд гөөһөр бэшэгдэжэ хадагдаһан. Буряад литературна кружогой эмхидхэһэн «Одон» гэжэ ханын газетэ гарадаг, һурагшадай класһаа гадуур уншаха зохёолнуудай список «Ном — эрдэм бэлигэй аршаан булаг» гэжэ гаршагтайгаар бэшэгдэнхэй. Гадна буряад хэлээр харуулан үзүүлдэг элдэб бэшэмэл зүйлнүүд бии. Жэшээнь: «Абтаһан үгэнүүдэй словарь», «Түрэл хэлэн, түрэһэн дайда», «Арадай аман зохёолнууд» гэжэ гаршагтай таблицанууд бэлдээтэй.

Элдэб альбом-папкануудые хэдэгбди «Доржо Банзаров — Буряадай түрүүшын эрдэмтэ», «Түрэһэн гараһан зүрхэнэйм түрэл Буряад нютагнай» (Буряадай республикын тогтоһоор 50 жэлэй ойе угтуулан), «В. И. Ленинэй нэрэ болон хэрэг хэтын хэтэдэ оршон мандаг лэ», «Дүлэтэ жэлэй баатарнууд», «Байгал далай — Буряадай омогорхол», «СССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулан», «А. Тороев — Буряадай суута үльгэршэн, дуушан, онтохошон», «Хурамхаан нютагаймнай суута хүнүүд» гэхэ мэтын альбомууд бэлдэгдээ.

Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ буряад хэлэнэй бүхы хэлэлгын хубинуудаар, мэдүүлэлэй гэшүүдээр дидактическа материал элбэгээр хэгдэһэн байна. Һурагшад буряад хэлэнэй хэшээлдэ карточкаар хүдэлхэ ехэ дуратай байдаг, мүн багшашье һурагша бухэндэ хандаха аргатай, үзэһэн материалаа хэр ойлгооб гэжэ мэдэхэдэ бэлэн байдаг. Хэлэ хүгжөөхэ материалнууд суглуулагдана, һурагшад зурагай удхаар богонихон рассказ, найруулга зохёодог. Гадна Буряадай олохон уран зохёолшодой ажал ябуултадань зорюулагдаһан планшедүүд хэгдэһэн байна. «Хоца Намсараев — буряад совет литературын үндэһэ һуури табигша», «Ц. Дон — бэлигтэ уран зохёолшо», «Чимит Цыдендамбаев — манай республикын бэлигтэ уран зохёолшо», «Н. Дамдинов — Хурамхаан нютагаймнай бэлигтэ поэт» гэхэ мэтын планшедүүд хэшээл үнгэргэхэдэ, ехэ туһатай нэмэлтэ материал болоно бшуу.

Буряад литератураар хэшээл үнгэргэхэдэ, техническэ хэрэгсэл ехэ удха шанартай. Кабинедтэмнай фонохрестомати, электрофон бии.

Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ 5-дахи класста поэт Цырен-Базар Бадмаевай «Жаргал» гэжэ зохёолоор нэмэл хэшээл үгтөө һэн. Тэрэ хэшээл техническэ хэрэгсэл буряад литературын хэшээл дээрэ яажа хэрэглэгдэнэб гэжэ харуулха зорилготой һэн.

Хэшээлэй эхиндэ поэдэй намтартай танилсуулагдаба. Поэдэй дүрэ зураг ханада үлгөөтэй, мүн зохёохы зам тухайнь баһа бэшээтэй һэн. «Сэрэн жороо» гэжэ шүлэгөө поэдэй өөрөө уншаһые грампластинка дээрэһээ һурагшад шагнажа, ехэ һонирхоо һэн. Поэдэй «Жаргал» гэжэ поэмэ грампластинкаһаа һурагшад шагнаад, самбарта бэшэгдэһэн асуудалнуудта өөһэдөө харюусажа, поэмын удхаар хөөрэлдөөн болоо. Агууехэ Октябриин революциин урда тээ Жаргал үбгэнэй ядаралта байдалда ороһон шалтагааниие һурагшад гүнзэгыгөөр ойлгобо. Үгытэй зондо эрхэ сүлөө, энхэ жаргал олгоһон агууехэ Лениниие Жаргал үбгэнэй үнэн зүрхэнһөө һайшааһые һурагшад мүн лэ дүтөөр ойлгоо. Тэрэ хэшээл дээрэ һурагшадай уншалгада анхарал хандуулагдаһан байна. Хэшээлэй һүүлдэ Ц-Б. Бадмаевай үгэдэ бэшэгдэһэн «Улаан-Үдэ» гэжэ дуун миндаһан дээрэһээ шагнагдаа.

Техническэ хэрэгсэл хэшээлые аргагүй һонин болгоно. Тэрэнэй удха шанар угаа ехэ.

Гадна кабинедтэмнай магнитофон, «ЛЭТИ» аппарат тон хэрэгтэй байгаа.

Шадаха зэргээрээ оролдожо, саашадаа буряад литературын хэшээл һонин болгохобди.

Методическа хэрэгсэлэй, дидактическа материалай хэблэгдэжэ байгаа һаа, буряад хэлэнэй, литературын багшанарта ехэ туһа болохо һэн. Республикымнай һургуулинуудай буряад хэлэнэй багшанар яажа кабинедээ шэмэглэжэ, техническэ хэрэгсэл хэр зэргэ хэрэглэжэ байһан тухайдаа «Буряад үнэн» газетын хуудаһануудта бэшэжэ байһай!

Д. САНЖИЕВА,
Хурамхаанай интернат һургуулиин буряад хэлэнэй, литературын багша.

Улаан-Үдын аймагай хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг Ивалгын комбинадай оёдолшон Зинаида Лубсановна Хобракова ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадалсан, үндэр дүн туйлана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон З. Л. Хобракова ажаллажа байна.
З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ХЭЗЭЭ ЗАҺАБАРИЛАГДАХАБ?

Тээгдэ—Хориин аймагай томохон тосхонуудай нэгэн. Тэндэ Хүрбын совхозой, мүн Хүрбын леспромхозой түб һууринууд оршодог, олон тоото хүн ажаһуудаг, ажалладаг байна. Мүнөө соёлой хоёр жэлэй добтолгын ябажа байһан үедэ тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар нилээд ажал хэгдэжэ байна.

Гэхэтэй хамта тосхоной үйлсэ гудамжануудта ариг сэбэрые сахиха, таатай зохид гуримтай болгохо талаар ямаршье ажалай хэгдэдэггүй байһаниинь гайхалтай. Зунай сагта хура бороогой ехээр орожо эхилхэдэ, үйлсэнүүдээр ябагаар гү, али автомашинааршье ябахын аргагүй болошодог юм. Ехэхэн бороогой һүүлээр үйлсэдэ гараа һаа, шабардаһан машина, тракторшье, тэргэ хүллэһэн моритой хүниишье хаража болохот. Тиимэ гасаланда ороһон хүнүүд трактор, машинаяа шабарһаа гаргахын тула дүтын хашаа хөрёо эбдэдэг, айлнуудай түлеэ абажа, шабар руу хаяжархидаг.

Тосхоной үйлсэнүүдые заһабарилха асуудалаар оло дахин хөөрэлдөөн болоһон, суглаанай тогтоолнууд абтаһан байха юм. Теэд үйлсэнүүднай шабартай, уһатай байһан хэбээрээл байдаг. Үйлсэнүүдые заһабарилжа, болбосон түхэлтэй болгохо талаар эндэхи нютагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет, харгы замай эмхи зургаанууд ямаршье ажал хэнэгүй, таараха хэмжээ абанагүй.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

Телефон • Телеграф • Радио
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ВАРШАВА

Польско-американ хэлсээнүүд

ТАСС

США-гай худалдаа наймаанай министр П. Питерсон түрүүтэй американ экономическа делегаци үсөөхэн хоногто эндэ айлшалаа.

ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич, ПНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр Т. Олеховский болон бусад тусхай тушаалтадтай американ министр уулзажа, хөөрэлдэһэн байна. Хоёр ороной хоорондо худалдаа наймаа хэхэ, экономическа харилсаануудые хүгжөөхэ асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэлэгдөө. Зарим һалбаринуудта худалдаа наймаае хүгжөөхэ, үргэдхэхэ арга боломжонууд бии гэжэ эндэ тунхаглагдаһан коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

Худалдаа наймаанай талаар польско-американ комисси байгуулха тухай коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

ДРВ-е БОМБОДОЛГЫЕ ДЭЛХЭЙН АРАДУУД БУРУУШААНА

Вьетнамай Демократическа Республикын газар нютагуудые, тодорхойлон хэлэбэл, даамбанууд болон уһа хааһан бусад түхеэрэлгэнүүдые американ авиациин бомбодожо байһые дэлхэйн арадууд буруушаана.

ВАШИНГТОН. Индохитадай оронуудые американ авиациин бомбодолгые США-һаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байһан урдын түлөөлэгшэ Чарльз Йост эрид буруушааба. Һүүлэй үедэ ДРВ-гэй даамбанууд болон уһанай хаалтануудые американ авиациин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгые дэлхэйн үргэн олониитэ буруушаана гэжэ Йост «Вашингтон пост» газетэдэ толилуулһан статья соогоо тэмдэглэнэ. Хүн зондо ехэ гасалан, гарза хохидол ушаруулһан эдэ бомбодолгонуудһаа уламжалан, Холбоото Штадуудай нэрэ хүндэ үдэрһөө үдэртэ доошоо орожо байна гэжэ тэрэ бэшэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. ДРВ-гэй даамбанууд ба уһанай хаалтануудые бомбодолго буруушаалгын демонстраци августын 5-һаа 9 болотор — Хиросима, Нагасаки хотонуудта америкынхидэй атомна бомбо хаяһаар 27 жэлэй ойтой тудалдаһан үедэ үнгэргэхые «Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй национальна нэгэдэл» уряалаа.

Организацие хүтэлбэрилэгшэ Джерри Гордон ДРВ-е зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгые эрид шүүмжэлбэ: «Вьетнамай олон миллион хүнүүдые алалга, хюдалга Вашингтоной ябуулжа байгаа политика болоно», — гэжэ тэрэ хэлээ.

Холбоото Штадууд даамбануудые зорюута бомбодоно гэжэ Церковьнуудэй бүхэдэлхэйн соведэй генеральна секретарь Ю. Блейк мэдүүлбэ. Эдэ бомбодолгонууд «уршагта хойшолонгуудта» хүргэхэ байна гэжэ тэрэ президент Никсондэ эльгээһэн нээмэл бэшэг соогоо тэмдэглэһэн байна.

ОСЛО. Индохитадтахи дайе һүжэрөөлгэ, Хойто Вьетнамай даамбануудые бомбодолго энгэй улад зондо тоо томшогүй ехэ гарза хохидол, гасалан зоболон асарна гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Каппелен Норвегиин правительствын зүгһөө мэдүүлбэ.

Вьетнамдахи дайнай ябуулгые али бүхы талаарнь үргэдхэлгые Норвеги нэгэнтэ бэшэ шүүмжэлһэн юм гээд мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Сэрэгэй ябуулгануудаар бэшэ, харин хэлсээнүүдые хэжэ, Вьетнамдахи асуудалые шиидхэн, амгалан тайбан байдал байгуулжа болоно гэжэ Норвегиин правительство хододоо тоолодог байгаа.

ПАРИЖ. Эдэ үдэрнүүдтэ Ханойдо гү, али Хайфондо байһан гээшэ зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байһан «В-52» түхэлэй самолёдуудай бомбонуудые хаялга доро ажаһууха гэһэн удхатай гэжэ Мадлен Риффо «Юманите» газетэдэ бэшэнэ. Хайфоной судоверфьнүүдтэ хүрэхэдэмни, урдынхи хэбээрээ хүдэлжэл байгаа һэн гээд тэрэ тэмдэглэнэ. «В-52» түхэлэй бомбардировщигуудай огторгойдо бии болоходонь, хүдэлмэришэд ПВО-гой сэрэгшэд болохо юм.

ДРВ-дэ үхэл тахал тарижа, һандаралнуудые хэжэ байһан американ авиациин бомбодолгонуудта эсэргүү хүдэлөө үргэнөөр ябуулхыень, Мадлен Риффо Франциин олониитые уряалаа.

ТОКИО. «Һүүлэй дүрбэ һарын турша соо Вьетнамай Демократическа Республикын газар дайдые американ авиациин бомбодолго урдань үзэгдөөгүй ехэ хэмжээндэ хүрөө. Гансал сэрэгэй барилганууд бэшэ, харин һургуулинууд, больницанууд, даамбанууд болон бусад граждан барилганууд һандаргагдана», — гэжэ «Йомиури» газетэ бэшэнэ.

ДРВ-гэй даамбанууд, уһанай хаалтанууд ба түхеэрэлгэнүүдые американ авиациин зорюута бомбодолгые дэлхэйн үргэн олониитэ дураа гутан, буруушаан шүүмжэлнэ гэжэ «Акахата» тэмдэглэнэ.

КАИР

Египет ба Ливиин шиидхэбэри

ТАСС

«Шадаал һаа, богони болзор соо» хоёр ороной хоорондо түгэс нэгэдэл тогтоохо тухай хэлсээ Египет ба Ливи баталаа гэжэ АРЕ-гэй президент А. Садат ЛАР-ай Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ М. Каддафи хоёрой хөөрэлдөөнүүдэй дүн тухай Египет-ливиин хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Хоёр орониие ниилүүлхэ бэлэдхэл 1973 оной декабриин 1-дэ дүүрэхэ юм гэжэ Каирай ба Триполиин радиогоор нэгэн доро дамжуулагдаһан коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Иимэ бэлэдхэл хэхын тула политическэ, экономическа ба бусад талаарнь хоёр орониие ниилүүлхэ тухай һанамжа дурадхалнуудые тодорхойлхо долоон комитет байгуулһанай һүүлээр тэдэ дурадхалнууд Ливи болон Египедэй референдумдэ табигдаха юм.

ВАШИНГТОН

Дай болюулха эрилтэ табина

ТАСС

1972 оной октябриин 1 болотор американ зэбсэгтэ хүсэнүүдые Индохитадһаа гаргаха эрилтэ табиһан тогтоолые сенат баталан абаа. Пентагоной худалдан абаха сэрэгэй хэрэгсэлнүүд тухай хуулиин проектдэ сенатор Э. Бругай оруулһан, сенадаар һайшаагдаһан заһабариие үндэһэн болгоһон шиидхэбэри дотор Зүүн-Урда Азида США-гай хэжэ байһан сэрэгэй ябуулгануудта мүнгэ һомололгые дүрбэ һарын үнгэрхэдэ болюулхаар хараалагдана. Пленда оройсн американ сэрэгшэдые сүлөөлхэ тухай эрилтэ табиһан дээрэһээ сенаторнуудай энэ шиидхэбэриин үүргэ һулаpуулагдабашье, правительствын зүгһөө Вьетнамда ябуулагдажа байһан политикые тэрэ буруушаана.

КАНБЕРРЭ

Австралиин транспортнигуудай илалта

ТАСС

Австралиин агаарай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй буһалгаан илалтаар дүүрэв. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ тухай тэдэнэй эрилтэнүүдые хангаһан байна.

Орон доторой агаарай лининүүд гурбан сүүдхын турша соо хүдэлөөгүй. Профсоюзуудай эрилтэнүүдые авиакампаниинууд тоохогүйе хүсэбэшье, ажалшадай ниитэ нэгэн ябуулганuудай урда сухариха баатай болоһон байха юм.

РИМ

Италиин түмэр замшад буһалгаална

ТАСС

Августын 2-ой һүни түмэр замай кассанууд хаагдажа, вокзалнууд хооһорон, бүхы Итали соогуур поезднууд ябахаяа болиһон байна. Профсоюзуудайнгаа уряагаар ороной 216 мянган түмэр замшад 24 часай ниитэ национальна буһалгаа соносхобо.

Байгша ондо болоһон буһалгаан онсо удхатай юм гэжэ Италиин Ажалай бүгэдэ ниитын конфедерациин хэблэлэй албанһаа ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха эрилтэнүүдые табихаһаа гадна, гүрэнэй түмэр замай ажал һайжаруулха тухай хэдэн эрилтэнүүдые тэдэнэр табиһан байна. Тодорхойлон хэлэбэл, түмэр замай бүхы ажал ябуулгые үндэһөөрнь һайжаруулха, харгын олонхи участогуудые шэнэдхэн һэльбэхэ ба бусад эрилтэнүүдые табиба. Тэрээнһээ гадна, хүдэлмэрилэгшэдэй тоое үргэдхэхэ эрилтэ табигдаа.

НЬЮ-ЙОРК

Дипломадуудай аюулгүй байдал хангаха

ТАСС

Хариин гүрэнүүдэй түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые хамгаалха, хүдэлмэрилэгшэдэй аюулгүй байдал хангаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ, тэдэнэй байдаг оронтой — Холбоото Штадуудтай харилсаа холбоо хэхэ ООН-ой комитет СССР-эй, Ирагай, США-гай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн тусхай бүлэг бии болгохо гэжэ шиидхэбэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар һанамжа дурадхалнуудай проект зохёогоод, комитедэй үзэмжэдэ табихыень тэрэ бүлэгтэ даалгагдаа.

ООН-ой гэшүүн оронуудай түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй Нью-Йоркдо дипломатическа ажал ябуулга хэхэдэ таарамжагүй болоһон дээрэһээнь, энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Тодорхойлон хэлэбэл, «Еврейнүүдые хамгаалха лиги» гэдэг эмхиин гэшүүд — фашис хүйхэрнүүд социалис ба араб зарим гүрэнүүдэй дипломадуудта заналта, хардалга мүрдэлгэ хэнэ.

Хариин гүрэнүүдэй түлөөлэлгэтэ эмхинүүдые хамгаалха, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй аюулгүй байдал хангахаар ямаршье хэмжээ Америкын засагаархид абанагүй гэжэ комитедэй олонхи гэшүүд тэмдэглэбэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин Коммунис, социалис партинуудай хамтын программые Франциин политическэ, профсоюзай, ниитын олонхи эмхинүүд һайшаана.

Энэ программа ороной политическэ ажабайдалда үндэһэн хубилалтануудые хэжэ шадаха гээд «Юманите» газетын августын 2-ой номерто тунхаглагдаһан, түрүү үзэлтэнэй союзай бэшэг дотор хэлэгдэнэ. Программын эрилтэнүүдые дэмжэхэ, дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ бэшэг дотор тэмдэглэгдэнэ.

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакидахи гүрэнэй социалис байгуулалтада эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулга хэһэнэйнь түлөө М. Гюблые 6,5 жэлээр түрмэдэ хааха гэжэ Прагын городской сүүд шиидхэбэ. ЧССР-тэхи, бусад социалис оронуудтахи байдал тухай худал хуурмаг, хардаһан гүрдэһэн материалнуудые бэлдээ, орон дотороо, мүн хилын саагуур тэдэниие тараагаа гэжэ М. Гюбл гэмнэгдэһэн байна.

УРДА ВЬЕТНАМ. Куангчи провинцида хатуу шанга байлдаанууд үргэлжэлһөөр. США-гай авиаци ба флодой хэды туһалаашье һаань, Сайгоной сэрэгүүд Куангчи городой дэргэдэ ехээр сохигдоно.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Куангчи городой дэргэдэ Вьетнамай патриодуудай мэргэн буудалгаар тогтоогдоһон дайсанай танк.
ТАСС-ай фотохронико.

ЮҺЭДЭХИ НААДАНДАА ТЭНСЭ !)

РЕЙКЬЯВИК. (**ТАСС-ай тусхай корр. А. Ермаков**). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн юһэдэхи наадан тэнсэлгээр дүүрэбэ. 5,5:3,5 гэһэн тоотойгоор Фишер түрүүлжэ ябана.

Энэ уулзалгада сагаанаар наадаһан Спасский түрүүшын ябадалнуудта бага саг гаргаһан байна. Харин Фишер наадарай эхилһээршье иимэ удаан саг соо бодоогүй юм. Шатаршад бэрсэнүүдэйнгээ урдахи хүбүүдые ябажа, Тарраш гэдэгэй мэдээжэ хамгаалга хэрэглээ.

Спасский 1969 ондо Петросянтай дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн уулзалгада «Таррашай хамгаалга» гэдэгые хэрэглэжэ, шүүһэн юм. Фишер эдэ ябадалнуудые һайн мэдэхэ байгаа. Тиимэһээ тон яаралгүй, болгоомжотойгоор наадаба. Тиин юһэдэхи ябадалаа хорёод минутын туршада бодоһоной һүүлээр, һониин шэнэ ябадалнуудые дурадхаба. Тиигэжэ гроссмейстернүүд шэнэ гуримаар наадаха ушартай болоо.

Хоридохи ябадалай удаа хоёр талын бодонууд тэнсүү болоһон байна. Һүүлээрнь бодонуудаа андалдахадань, наадан тэнсэлгээр дүүрэхэнь ха гэжэ багсаахаар болобо. Тиин Фишерэй 29-дэхи ябадалаа хэһэнэй һүүлээр, наадан тэнсэлгээр дүүрэв.

— Энэ уулзалгын тэнсэлгээр дүүрэһэн ушар хадаа саашанхи наадануудаа Спасскиин найдамтайгаар үнгэргэхэдэнь туһа дүхэм болохо бэзэ. Спасский удаадахи наадануудаа бүри һайнаар үнгэргэхын тула хүсэ шадалаа бүрин элсүүлхэ байха, — гэжэ Даниин гроссмейстер Бент Ларсен журналистнуудта хэлэбэ.

• • •

РЕЙКЬЯВИК. Августын 4. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө Борис Спасский Роберт Фишер хоёрой хоорондо эхилһэн наадарай арбадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Элэнэрэй наадан 41-дэхи ябадалдаа хойшолуулагдаа.

Цырендулма ДОНДОГОЙ

ГРУЗИИН БАГЛАА

ЗАМАЙ ДЭБТЭРҺЭЭ

* * *

Субтропик гэдэгынь энэ гү?
Сүл ногоон ургамал
Анхилна шингээр —
Ая ганга̇haa ондоо!
Бороо хүнэгөөр адхарна.

Болимсоорнь, наран гараад,
Хамаг баруунине эзэлhэн
гэхээр
Хара далай руу «шэнгэтэрээ»,
Үүлэнэй забhараар мухарин,
Үргэлжэлүүлнэ замаа.

Боро субаяа хэдэрhэн
Боро хараан ерэнэгүй:
Хара нарбагар хүшэгоорөө
Хамагые гансата халхалан,
Урда зүгэй hүни
Унашахадал гэнэ дээрэhээм...
Оронойнхаа хилэ хүрэтэр
Орсйдоол гурбан алхам.

Саанань — харнин дайда.
Сабшалангүйгөөр нюдэеэ,
Хэншьеб намайе хоротойгоор
Хэрэмhээ гэтэнэ алтай?..

Сибирьтэ үдэhэн хадаа
Субтропикто дадал бэшэб.

Совет газарнайл теэд! —
Сүлөөтэйгөөр амилан
гэшхэлнэб.

Эхэ оронойнгоо
Эгээл урдахи шэгшэгтэб —
Хилэhээ нааша намайе
Хилгааhаншье дайрахагүйл!

* * *

Хулhан чайханада орожо,
Хүлhэ лэбшэтэрээ сайлааб.
Хурабшын шэнээн аягахан
Хургыем жэгнэн улайлгаа.

Ялас гэhэн нюдэтэшни
Ятараа гэтэhэн шолмо хаб?
Яhан сээжынь досоо
Ямархан зүрхэн сохилноб?
Харюуланъ урдаhаань гэтэнэб,
Харин тэрэмни улайшоо.

Харнин эхэнэрhээ далдирхал
аад,
Хатажашье эрэ болоhоны
дөө-өө!

Сэдьхэлни гэнтэ доhолшобо:
Сээжымни дууе шагнаархан,
Сиреньтэй сонхоор hэмээхэн
Сергей Есенин шагаагшаб!

Энээхэн чайханада орожо
Эльгэлдэг байhан аалам?

Эелдэр зулгы Шаганэтэй
Эндэ золгоhон юм аалам?..

Хулhан чайханада орожо.
Хүлэртэрөө сай бараяб даа.
Хуба нюдэтэй чайханшан
Хожом ерэхыем уряал даа.

* * *

Батумнин нефтиин заводhоо
Бадхаhан хара утаан
Һубаhан нооhоншуу үүлэнтэй
Һуунагтан ниилэнэ удаан.

Согтол хара нюдэтэй,
Сортоотой грузин хүбүүхэй
Далайн нюруу эсхэжэ,
Далбагаар хатар табюухай.

Бугзуу эмнигые hургадаг
Буряад хүбүүн шэнги,
Талын hалхи эсхэжэ,
Табилуулан ябаhаншаг лэ...

Хара далайн эрьедэхи
Хабсагай тулган зогсоходом,
Далайтай хахасаhан Пушкинай
Далита мүрнүүд — досоохоном!

* * *

Дахин золгохын hүлдэ болгон,
Далайн оёорто
мүнгэ шэдэдэг ёhо юм.
Бусахаб нэгэтэ эрьедэш гээд,
Бурьялhан долги руунь
мүнгэ шэдээб ёhолон.
Хүн бүхэнэй нигэдэг байбал,
Хэды мүнгэ
ханзадаа даранхайбши,
далай?

Хайр шулуутаяа
хабирсалдуулан,
Хайлуулжархидаг гүш хамагай
бэлэгые?

Дахин золгохын hүлдэ болгон,
Далайн уhанда
сагаан мүнгэ шэдэлэйб.

Айлшаар хожом нэгэ ерэхэдэм,
Аалин долгёорсо
намайе угтаарай, далай!

* * *

Гамарджоба,[1]) чинарын
набшаhан!
Гараараа дүмүүхэн эльбэhүү
даа...
Буряадхан нютагни хүлеэ...
Бусаха тээшээл эрьеhүү...
Аджархан нютагшни гоё...
Арсалта тэрээндэ байхагү...
Сэлгеэхэн агаартай Буря...
Сэдьхэлдэм юунhээш hай...

Наохвамдис,[2]) чинарын
набшаh...
Намайе бүүхэн мартаарай...
Сэргэдээ заадаhан хүлэ...
Сэбэрхэн хээртэ бү гартаа...

* * *

Сэгнэжэл байнаб бэлэгые...
Сэгээхэн сэсэгтэй гортенз...
Абаашахаб Грузинниш
багла...
Адхадам багташагүй —
горитой...

«Грузиин баглаа» гэгдэhэ...
Грузин сайhаашье амтала...
Наhажаал чайханшанай
баяс...
Намжархан сайень
магта...
Хаанашье ябахадам —
баглаа...
Хадалиг Грузиин хэшэгүү...
Дулаанаар шэртэhэн нюдэ...
Дуранай баглаа бэшэ гү?..

1). Гамарджоба (груз.) — амар...
2). Наохвамдис (груз.) — бая...

{ЭТЮД}

ТЭЖЭ ЭМЭЛ ГАЛУУН

Намарай нэгэ үглөөгүүр тэжээмэл галууханай харшынгаа хажууда амтатайхан нойроор унтажа хэбтэхэдэнь, галуудай дуугарха дуулдаба. «Яагаашье шэлээтэй галууд бэ? Юунэй болоhондо иимэ хара эртээр бодошоод, хашхаралдана гээшэб?» — гэжэ сухалдаад, тархияа дали дороо хэжэ, баhа hажана.

Галууд ган-ган дууаралдаад, галуухаиниемнай унтуулха юм бэшэ. Ядаха сүхэрхэдөө, хүршындөө майсаг-майсаг гэшхэлжэ ошобо. Ошоходонь, хүршынь галууд hэришэhэн, харша соогуураа ябалдажа байбад. Мүнөөхи галуумнай сухалдаhан шэгээрээ хүзүүгээ гонойлгожо, тэдэнээ хараажа оробо:

— Юунэй болоhондо иимэ хара эртээр бодошоод, хашхаралдана гэээшэбта! Һайхан алтан нойрыемни hэреэбэт, — гэжэ гани галуу болобо.

— Болиишь, тайшаа галуухамни, бидэ хашхаралдаагүйбди. Юунэй боложо байhаниие hайнаар мэдэнэгүйлши. Нэн түрүүн дээшээ хара, тиигээд, — гэбэ хүршынь галууд.

— Тиигээд яагаа гэжэ!

— Һайса харыш! — гэжэ хүршын галуун харюусаба. Нойртоо дарагдаhан галуунай арай шамай хүзүүгээ үргэжэ өөдөө харахадань, hүрэг галууд халуун орондоо бусажа, ган-ган дуугаралдаhаар ниидэжэ ябабад.

— Зай, хараа гүш, зүнтэг?

— Юу, намайе зүнтэг гэбэ гүт? Үнгэржэ ерэбэл, эдээнhээшье дутуугүй ниидэхэлби.

— Туршал даа, ниидэжэ шадаха гүш?

— Шадахадаал шадахаб, — гэжэ даляа дэмы-дэмы hэбисэгээбэ. Теэд бэень хүндэ, таргалшаhан, алхамшье ниидэжэ шадабагүй.

— Ээ даа, бэеэ дэмы бү hайрха. Тиигэхын орондо баяртай гэжэ даллыш, — гэжэ хүршэ галуудайнь дундаhаа нэгэн харюусаба.

Уданшьегүй харгыгаар үхибүүд харагдажа, зүг зүгhөө hургуулидаа гэшхэлэлдэбэд. Нариихан хонгёо дуутай үхибүүд: «Галуунууд! Харыт бултадаа», — гэлдэбэ. Тэрэ ниидэжэ ябаhан зэрлиг галууд тиимэ гоёнууд, хүнэй дура татама гоёнууд юм гү даа... Харин хүлөөр орёолдожо ябаhан ямбархуу, ехэрхүү тэжээмэл галууе хараха, обёорхо хүн байбагүй.

Э. МАНЗАРОВ.

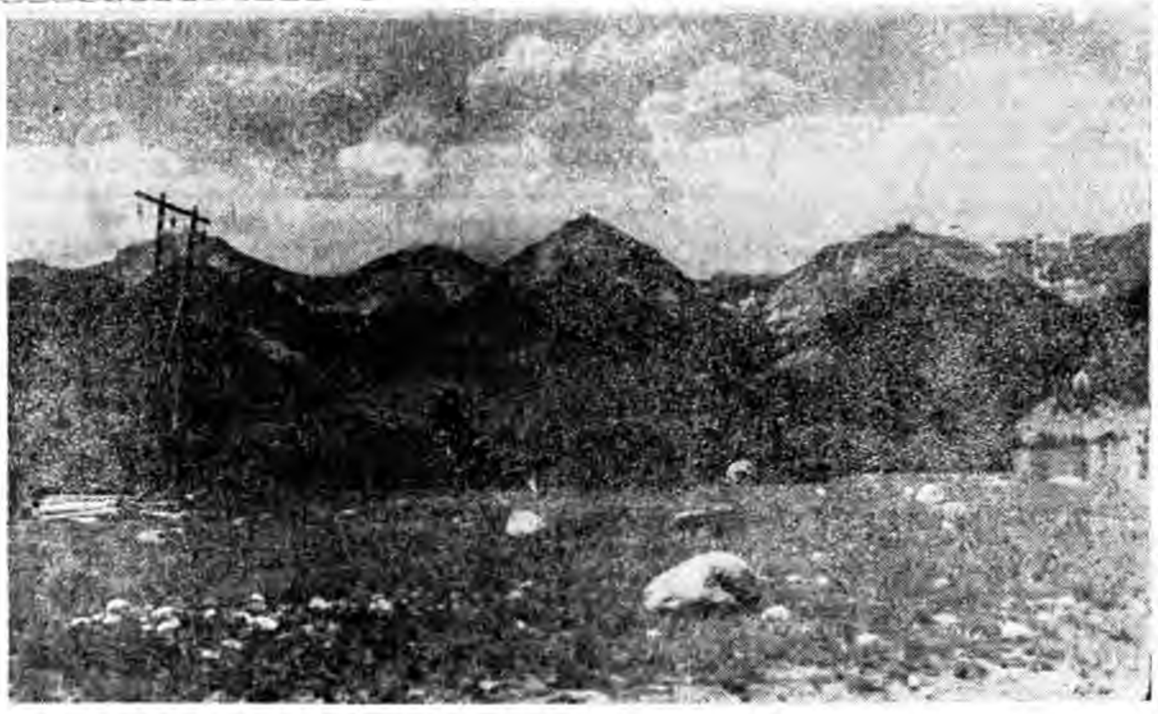

ЗУНАЙ САГАЙ ЭЛДИНДЭ
Мундарганууд дээгүүр үүлэд хөөрсэгэнэн сугларна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фотоэтюд.

Боро гүрөөhэн үглөөнэй hэрюун агаараар амилна.

Д. ДУГАРОВАЙ фотоэтюд.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАР

ТРУБКА

Түрэhэн нютагтамни наяад наhатай, буурал сагаан тархитай, бужагар улаан шарайтай hантааг гэжэ нэрэтэй үбгэн бии hэн.

Үбгэнэй аша хүбүүн, Афанасий СПТУ-да hурахаяа ошоhон байгаа. Үни удаан бэшэг бэшэхэгүйдэнь, үбгэжөөл hанаагаа зобожо, телефоноор ашатаяа хөөрэлдэхэ гэжэ бодобо.

Телефоной хажууда ошоод, үни удаан бодолгото боложо байhанай удаа, трубка абажа, шэхэндээ бариба. Тэндэhээнь «пип-пип» гэхэ абяан гарана.

Үбгэжөөл трубка табижархёод, гаahaяа гарган тамхилна.

Дахин трубка абахадань, «пиин-пиин» гэhэн аад, нэгэ юумэ тас-няс гээд, басаганай абяан дуулдаба.

Үбгэжөөл ехэ мэгдэн:

Ухнаа! Ухнаа! Ухнаа намда хэрэгтэй. Һэй, басаган! — гэбэ.

Аша хүбүүгээ үбгэжөөл Ухнаа гэжэ юундэшьеб даа нэрлэдэг hэн. Саанаhаань басаганай сухалтай абяан дуулдана:

— Трубкаяа табигты!

Үбгэжөөл ехэ гайханги телефон тээшэ харан:

— Һэ, гайхалтай юумэ гээшэб? Аяар гушаад модонhоо энэ аманцаа зууhан гааhыем харабал, — гээд гааhаяа аманhаа абажа, хармаандаа хэбэ.

Дахин трубка шагнахадань, «пи-пи-пи» гэhэн абяан дуулдаба. Аша хүбүүнтэйгээ хөөрэлдөөгүй үлэhэндөө үбгэжөөл сухалаа хүрэжэ, уруу дуруу гэртээ ошоо юм гэлсэгшэ.

П. ИВАНОВ.

ХОЛБОО ҮГЭНҮҮД

Ардаг арбан хоногой,
Тарган табан хоногой.

Бөөрэ эдиhэн бөө тарган.
Буруу эдиhэн шоно тарган.

Бархирhан хүн hуралгүй.
Енеэhэн хүн hуралтай.

Эдеэтэй хүн эдижэ hураха.
Эдтэй хүн хэжэ hураха.

Эжэлhээ hалаhан малые шоно
эдихэ,
Нүхэрhөө hалаhан хүниие лай
дараха.

Гэдэргээ хараhаниинь газарлиг,
Гэдэргэнь бодоhониинь ухаалиг.

Хасуури түлеэнэн хахарханъ
удаан,
Хулгайша хүнэй хүсэгдэхэнь
удаан.

Хүн угаа мүшхэхэ,
Уhан эрьеэ мүшхэхэ.

Сээжын сэсэн сэрэг зониие
диилэхэ,
Гарай хүсэн ганса хүниие
дии...

Ута хормой хүл орёохо,
Ута хэлэн тархи орёохо.

Бальшаргана эдиhэн
Баабгай тарган,
Эдилгэ абаhан
Лама тарган.

Дээдэ сэсэн нүхэрөө магта...
Дунда сэсэн морёо магта...
Доодо сэсэн hамгаа магта...
Шоно хүн шоборхой.

Хабтагай түлеэн
Галай дарамта,
Харуу hамган
Гэрэй дарамта.

Тэнэг хүн тэнгэрhээ аха,
Үлүү хүн огторгойhоо аха.

Зандан модондо залгаагүй,
Залуу хүндэ илгаагүй.

Зүhэ нэгэдэhэн мал үдэхэ,
Зугаа нэгэдэhэн айл баяжа...

С. БАЛДАЕВА суглуулбари...

ШОГ

ҮГЛӨӨГҮҮР

Улзытэ баабайн үглөөгүүр бододог лэ хэмдээ бодоходо, хүгшэниинь шара улаахан сайгаа шананхай, аягалжа угтаба. Хоёр хүгшэдэй ехэл зохидоор сайлажа hуутар, үүдэн нээгдэжэ, архиин муухай үнэрөөр хангалтаhан Борхоног орожо ерэбэ. Хүгшэнэй аршаhан арюухан шала дээрэ Борхоногой шабартай гуталай мүр харлана. Хүгшэн хүл дээрээ бодожо:

— Һуугты, — гэжэ саб сагаан шаажан аяга соо сай хэжэ, ута хюмhатай, даг хара гартань барюулна. Хүлеэгдээгүй айлшаниинь hалганаhан гараараа стол дээрээ сайгаа табиба. Олон табые шашажа, үбгэниие хашараажа байтараа, тооhотой пальтогойнгоо хормой ара тээшэнь сэлижэ, дунда ороhон шэлтэй хара архи гаргаба. Дэбтэшэhэн саарhон таглаадhаниинь архи соонь булангиртана.

— Намда стакан үгыт даа, Улзытын эжы, Улзытынгөө баабайе хүндэлхэ гэжэ hанаа hэм, — гэбэ.

Улзытын баабай шэнгэхэн hахалаа хирбылгээд, нюураа уршылгажа:

— Шамайе, энэ муухай архиеш харахадаа, зосоом муу болоно. Намда бү харуула. Һөөргэнь хэ, — гээд гараараа занган, буруу тээшээ харана.

— Юу хэлээ гээшэбта? Минии духаряа бариит!

— Энээнээ бараад, яба түргэн! Шамтай үглөөгүүр архидахаhаа байха, түрэ наран дээрэшье амандаа хээгүй хүм. Намайе хүндэлхээ hанаа паа, гэртээ абаашаад, сайгаараа хүндэлөөрэй. Һамгандаа хараалгадаг архиншан, архияа бараад айлаар ябагша. Тэдэнэй нэгэн ха юмши!

— Үгы, Улзытын баабай, мэнээ гэжэ, жэм үргэгты!

— Иимэ муухай дэhөөр сэржэм гүй юм. Яба гэхые лана гүш? Хаа орожо, арюухан гэр соом бузар гэээшэбши?

— Үлдөө hаатнай, ха болоо бэээб, жэ гомдоhон сухалдаhан үзүүлээд, шудэз хабираад, таглаад шэлтэй архияа халааhандаа үүдыень шангаар гаад ошобо.

— Сонхо үүдэ жэ, гэр сооhиёо ха, арилгал даа, Сайhье ууха дура болошобо. Газаа жа, сэбэр ябахам.

— Юун уhан амитан хара ообо гээшэб? палаахаа угааха даа. — гээд хүгш мэрнэ.

Ц. НОМТОЕВ

ҮНЭНШЭХЫН АРГАГҮЙ БАЙДАЛТАЙ...

Хүндэтэ нүхэд!

Зуун хорёод үрхэтэ айл мүнөө сагта гар үзүүрэйнгээ хэрэгтэй юумэ абаха магазингүй, ханяада хэжэгэй хүрэбэл ошохо медпунктгүй, бэеынгээ хирэhээ хобхорхо банигүй ажаhууна гэhэн бэшэг абаа hаа үнэншэхэ гүт?

Би, жэшээнь, үнэншөөгүйб.

Нээрээшье, мүнөө 1972 оной зун, ажаhуудалайнгаа талаар тиимэ муу хангалтатай хүн зон байха юм, банигүй, магазингүй, медпунктгүй hуурии, тосхон үзэгдэхэ гэжэ hанагдахагүй байгдаа. Колхоз, совхозуудта, хото городуудта hуурин газарнуудаа болбосон түхэлтэй, сэсэрлигтэй болгохо талаар ехэ ажал хэгдэнэ бшуу, зарим газарта городойхиhоо дутуугүй түхеэрэлгэнүүдтэй гэрнүүд бодхоогдоно, hургуулиин, элүүрые хамгаалгын үргэн барилганууд баригдана, хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха комбинадууд хүдэлнэ. Тиимэ газарта ажалшад саг соогоо бэеынгээ элүүрые шалгуулжа, hайнаар амаржа, бүхы хэрэгтэй юумээрээ хангагдажа жаргаха азатай.

Теэд Ушхайтада тиимэ бэшэл! Тэндэ Хэжэнгын совхозой нэгэдэхи отделениин түб hууриhжанхай.

Энэ нютагайхид, Хэжэнгэ hууринай хүн зон hуурин тосхоноо (аймагайнгаа центрые) болбосон түхэлтэй болгохо талаар уялга абажа, бүхы республикынгаа хүн зониие энэ жэшээень дэмжэхые уряалаа бэлэй. Тэрэ үүсхэлынь хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ, мүншье бага бэшэ ажал хэгдэжэ байнхай.

Теэд Хэжэнгэ тосхонhоо оройдоол таба-зургаан модоной газарта оршодог энэ Ушхайта магазиншьегүй, банишьегүй, медпунктшьегүй үлэшэнхэй.

Энээниие мэдэхэшьегүй аад, албанай хэрэгээр тэндэ ябатарни, велосипедтэй үхибүүд, тэргэ моритой үбгэд, ябаганшье хүнүүд, хурдан хүлэг мотоциклтаншье ехэ олон дайралдаба гээшэ. Адаглан харахадамни, бултадаа жаахан ганзагатай, үргэбшэтэй, заримаиинь бэеэ шабхадаха венигүүдыешье hугабшаланхай. Гайхаад буужа, нэгэнтэйнь хөөрэлдөөб.

— Банида ошожо ябанаб. Һарын болзороор сэрэгэй албанда татагдаад, бригадаhаа үдэшэ ерээ hэнби. Ушхайтадамнай бэеэ угааха газар үгы аад, Хэжэнгэ ошожо ябанаб даа, — гэбэ тэрэ.

— Би сай абаад ябанаб. Магазимнай үшөө май соо хаагдаhан аад, нээгдээгүй, — гэжэ нүгөөдэнь хөөрэбэ. — Нээгдэхэ хэбэртэй агша. Теэд үгыл даа...

— Түргэн туhаламжа дуудаха гэхэдэмнай, телефон хүдэлөөгүй. Шэрээд гараха машинашье байгаагүй. Тиигээд лэ мори тэргэ хүллэжэ, энэ нарайлхаяа hанаhан hамгаяа Хэжэнгэ абаашажа ябанаб. Зууpaa бархируулаа hаань, яахашье хүнбиб даа. Угайдхадаа хашан морин дайралдаа, газар хороохо юм бэшэ! — гээд, гурбадахи хүн яараа бэлэй.

Эдэ уулзалганууд минии hанаа ехэл зобооhон юм даа. Зосооhоом оройдоо гарадаггүй байгаа. Тиин hаяхан иимэ нэгэ бэшэг Ушхайтаhаа намда ерэбэ гээшэ. **«Ушхайтын 120 үрхэтэ айлай гуйлта. Хүндэтэ Будамшуу, танда хандаа набди. Юундэб гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэдтөө, аймагай зургаануудта хандаад ядаабди. Хэжэнгымнай совхозой нэгэдэхи отделениин энэ түбтэ 1972 оной апрель hараhаа магазин хаалтатай, тиимэhээ аяар долсон модоной газарhаа хилээмэеэ асарха баатай болонобди. Банимнайшье хаалтатай. Медицинын пунктшье хүдэлнэгүй. Мүнөө үеын иимэ hайхан сагта иигэжэ байха ёhогүйбди гэхэ байнабди.**

Будамшуу

Минин байдаг бэшэ, ажал хэжэ ябадаг зон гээшэбди. Туhалхыетнай гуйнабди. Ушхайта нютагта ажаhуугшадай зүгhөө: пенсионер Д. Халзанов, хонишон Б. Балданов, луговод Ц-Д. Загдажапов, трактористнууд Д-Н. Базаров, Р. Батоцыренов, хонишон Д. Эрдынеев».

Иимэ сошордолтой дохёо абахадаа, үшөө июль hарада Хэжэнгэ хонходожо, Ушхайтада хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха ehотой эмхи зургаануудай аймагтахи хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэhэн байнаб. Тэдэнэр дары хэмжээ абахабди гэжэ найдуулаа hэн. Тэрэнэйнь ёhоор иимэнүүд юумэн хэгдэhэн байна. Нэгэдэхеэр, хилээмэ шэрэhэн автолавка үдэшэ үглөө хоёр аймагай центрhээ Ушхайта ошохо болоо. Тиихэдэ Ушхайтаhаа Хэжэнгэ тосхоной больницада ябажа хүдэлдэг врачта ушхайтынхидай үбдөө hаа, туhалха заабари үгтөө. Харин бани мүнөө дээрээ хэрэггүй гэжэ шиидхэгдөө. Зунай сагта хүнүүд голой уhанда бэеэ угаагуужан гэгдээ ха.

Теэд hаяхан манай уншагшадай нэгэн: «Урданай хангалтагүй байдал үнөөхи зандаа. Автолавка ерэхэдээ ерэнэ, үгыдөө үгы. Харин нэгэ айлда түхеэрэгдэhэн наймаалагшагүй лавкада зондо хэрэгтэй юумэн асарагданагүй. Хорхой шабхайтай уhанда орожо олон үхибүүд, ехэшүүлшье үбдөө. Медпункт теэд хүдэлдэг болоодүй», — гэжэ мэдээсээ.

Хүн зоной ажаhуудалые улам hайжаруулха, тэдэнэй али бүхы эрилтые дүүрэнээр хангаха тухай асуудалай тон хурсаар табигдажа байха үедэ энэ асуудалда яахадаа анхарал хандуулагданагүйб гэжэ мэдэхэ hанаатайгаар Хэжэнгын сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэн түрүүлэгшэ, ушхайтынхидай депутат нүхэр Д. О. Ямпиловта хандааб. Тэрэ ямар харюу үгөө гэжэ hананабта? «Харил, тиимэл байдал болошоод байнал даа... Хэмжээ гү?.. Хэмжээ гэхэдэ, теэд hанаашалаал аабзабди даа... Юрэдөөл бүтэсэгүй юумэн болоод байна... Ажалшад гомдоно гү?.. Һэ... Хари... Теэд тиигээл юм ааб даа... Хари... Намар тээшэ бани, магазин, медпунктмнай хүдэлдэг болохогүй юм ха гү?» Иимэ харюу дуулаhан бишье хангалтагүй үлөөб.

Хэжэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком энээн тушаа ямар hанамжатай юм ааб?

БУДАМШУУ.

ПРАВДА·БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Минута бүхэниие гамна» — «Правдын» августын 3-най түрүү бэшэг. «Машинын хүсэн — хүнэй шадабариhаа» А. Кушнаревой корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Таряа хадалга болотор үбhэ хуряалгаяа дүүргэхэ гэhэн зорилготой» — А. Рожновой корреспонденци. «Нүүдэл сесси — Загорскдо» — Д. Алтаевай статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Бодосой шэнэ бандал» — АПН-эй статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдэй суглуулбари. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Элдэб hонин. Нютаг нютагай hонин. Спорт.

ЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

13.00 — **дамжуулгын программа.** 13.05 — **үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга.** 13.35 — **«Здоровье» гэhэн научно-популярна программа.** 14.05 — **спортын программа.** 14.25 — **«Русский романс» гэhэн дамжуулга.** 14.55 — **«Бэдэрэлгэ» гэhэн дамжуулга.** 15.40 — **концерт.**

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
17.00 — «От сердца к сердцу» гэhэн дамжуулга.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
17.10 — «Лично известен» гэhэн уран hайхан фильм. 19.00 — «Время» гэhэн hүүлэй hонинной программа. 19.30 — «КВН-72» гэhэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
22.00 — «Ая-ганга» гэhэн дамжуулга. 23.00 — концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
13.20 — «Они были первыми» гэhэн уран hайхан фильм. 15.00 — концерт.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикада үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудай зарим газарнуудаар бага зэргээр бороо орохо. Зүүн-хойноhоо секундын 2-... метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Температура 27—29, Байгал шадар, хойто аймагуудаар 21—26, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 10—12, үдэртөө 29-... градус дулаан байха.

Августын 6—7-до үүлэтэйшэг байха, бага зэргээр бороо орохо. Баруун хойноhоо секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Һүниндөө 8-..., хойто аймагуудаар 4—9, үдэртөө 23—28, Байгал шадар 18—23 градус дулаан байха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5..., приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-03, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7..., отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3..., 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5..., культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинописное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03684. Заказ № 1...